

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

Географічний факультет

кафедра географії та менеджменту туризму

**ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ТУРИЗМУ В НОРВЕГІЇ**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав:
здобувач II курсу, групи 620
денної форми навчання
спеціальності 242 «Туризм»
Марищук Андрій Остапович

Керівник: к.геогр.н., ас. Смик О.С.

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри № _____

від «_____» _____ 2023 р.

Зав. кафедри _____ д.геогр.н., доц. Король О.Д.

Чернівці- 2023

АНОТАЦІЯ

Марищук Андрій Остапович. «Особливості та перспективи розвитку туризму в Норвегії». Дипломна робота освітнього рівня – магістр, на правах рукопису. Спеціальність - 242 Туризм – Чернівці, 2023.

Магістерська робота присвячена дослідженню розвитку туризму в Норвегії. Для успішного досягнення поставленої мети, в теоретичному розділі розглянуто вплив унікальної природи, зокрема фіордів, на туристичний потенціал. Робота розглядає різноманітні форми туризму, включаючи гірськолижний і екологічний, та визначає фактори, які можуть обмежувати розвиток, такі як високі витрати для туристів. Загалом, дослідження надає глибоке уявлення про туристичний потенціал Норвегії та шляхи його оптимізації.

Результатом аналізу стало систематизація та аналіз існуючих підходів до управління туристичною галуззю Норвегії; визначення ключових факторів, що впливають на туристичну діяльність в Норвегії; розкриття потенціалу та можливостей для подальшого розвитку туризму в контексті світових тенденцій. Магістерська робота широко охоплює аналіз теперішнього стану туристичної галузі в Норвегії та визначає стратегічні напрямки для її майбутнього розвитку. Дослідження не лише допомагає зрозуміти сучасні виклики та можливості, але й вказує на конкретні кроки для ефективного управління туристичним сектором. Результати дослідження можуть служити основою для розробки стратегій, спрямованих на сталий ріст та сприяння взаємовигідним туристичним відносинам із іншими країнами.

Ключові слова: *туристичний потенціал, перспективи конкурентоспроможності, систематизація, розкриття потенціалу, стратегічні напрямки.*

ABSTRACT

Mariyshchuk Andriy Ostapovych "Features and Prospects of Tourism Development in Norway." Master's thesis, manuscript. Specialty - 242 Tourism. – Chernivtsi, 2023.

The master's thesis explores the development of tourism in Norway. The theoretical section examines the impact of the unique nature, particularly the fjords, on the tourism potential to achieve the set goal successfully. The work discusses various forms of tourism, including mountain-skiing and ecological tourism, and identifies factors that may limit development, such as high costs for tourists. Overall, the research provides a deep insight into Norway's tourism potential and ways to optimize it.

The analysis results in the systematization and examination of existing approaches to managing Norway's tourism industry, identifying key factors influencing tourism activities, and revealing potential and opportunities for further development in the context of global trends. The master's thesis extensively covers the analysis of the current state of Norway's tourism industry and identifies strategic directions for its future development. The research not only helps understand current challenges and opportunities but also suggests specific steps for effective tourism sector management. The research findings can serve as a basis for developing strategies aimed at sustainable growth and fostering mutually beneficial tourism relations with other countries.

Keywords: *tourism potential, competitiveness prospects, systematization, potential disclosure, strategic directions.*

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ А.О. Маришук

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТИЧНО- РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ НОРВЕГІЇ.....	6
1.1. Природні ресурси Норвегії як об’єкт туризму та рекреації.....	6
1.2. Історико-культурні ресурси.....	11
1.3. Культурно-пізнавальний туризм в Норвегії.....	20
Висновки до розділу 1.....	21
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НОРВЕГІЇ.....	23
2.1. Напрями розвитку туристичного потенціалу Норвегії.....	23
2.2. Аналіз туристської діяльності Норвегії.....	25
2.3. Молодіжний відпочинок у Норвегії.....	26
2.4. Особливості організації круїзного туризму в Норвегії.....	27
Висновки до розділу 2.....	29
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ТУРУ.....	30
3.1. Піші походи і трекінг в Норвегії.....	30
3.2. Осло: архітектурні скарби у контексті сучасності.....	30
Висновки до розділу 3.....	53
РОЗДІЛ 4. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В НОРВЕГІЇ.....	54
4.1. Перспективи розвитку туризму в Норвегії.....	54
4.2. Проблеми розвитку туризму в Норвегії.....	55
Висновки до розділу 4	56
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасний світ, насичений технологічними та соціокультурними змінами, надає туризму значущий імпульс для економічного, культурного та соціального розвитку країн. Серед різноманітня світових туристичних напрямків, Норвегія, визнана своєю природною красою, унікальною культурною спадщиною та розвинутою туристичною інфраструктурою, відіграє значущу роль на карті світового туризму.

Туризм в Норвегії є яскравим прикладом вдалого поєднання природних ресурсів, сталого розвитку та високого ступеня технологічної та сервісної готовності для зустрічі потреб сучасних мандрівників. За останні десятиліття ця скандинавська країна стала не лише місцем природних чудес, а й стратегічним центром для подорожей, що сприяє якісному підвищенню рівня життя національного населення.

Ця магістерська робота присвячена глибокому розгляду особливостей та перспектив розвитку туризму в Норвегії. *Метою кваліфікаційної роботи* є систематизація та аналіз існуючих підходів до управління туристичною галуззю у країні, визначення ключових факторів, що впливають на туристичну діяльність, а також розкриття потенціалу та можливостей для подальшого розвитку туризму в контексті світових тенденцій.

Не лише важливо розглядати сучасний стан туристичної галузі Норвегії, але і визначити перспективи розвитку на основі актуальних та інноваційних стратегій. Послідовний аналіз такого питання сприятиме розумінню та визначенню стратегічних напрямків для подальшого розвитку туризму в країні, що має важливе значення для її економічного і культурного вдосконалення.

Завдання магістерської роботи:

- ✓ Проаналізувати туристично-рекреаційні ресурси Норвегії;
- ✓ Характеристика особливостей розвитку туристичної діяльності Норвегії;

- ✓ Розробка туру;
- ✓ Охарактеризувати проблеми та перспективи розвитку туризму в Норвегії.

Об'єктом даної магістерської роботи є туризм в Норвегії.

Предметом дослідження є особливості та перспективи розвитку туризму в Норвегії.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається із: вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ НОРВЕГІЇ

1.1. Природні ресурси Норвегії як об'єкт туризму та рекреації

Норвегія є найпівнічнішою і найбільш просторово розташованою країною в Північній Європі, розташованою між 58° і 71° північної широти і 4° і 31° східної довготи. Її територія простягається вузькою смугою, найширший її уривок становить менше 420 км, вздовж північно-західного узбережжя Скандинавського півострова, і доходить до самої північної точки Європи - мису Нордкап [16]. Одна третина території Норвегії розташована за Північним полярним колом. Загальна площа території - 323895 кв. км; разом з архіпелагом Шпіцберген, островом Ян-Майєн і іншими - 387 тис. кв. км. За розміром вона посідає друге місце серед скандинавських країн (після Швеції). Берегова лінія має довжину 2650 км, а з урахуванням фіордів і дрібних островів - 25 148 км. Деякі острови, які входять до складу країни, знаходяться на великій відстані від Скандинавського півострова. На північному сході країна межує з Фінляндією і Російською Федерацією, на сході - зі Швецією. На півночі омивається водами Баренцового моря, на південному заході - Скагерракською протокою, а на заході - Атлантичним океаном (Норвезьким і Північним морями).

Норвегія займає західну, гірську частину Скандинавського півострова. Це обширна територія, складена переважно гранітами і гнейсами, відома своїм різноманітним рельєфом. Територія схиляється асиметрично на захід, внаслідок чого схили на сході стають більш пологими і тривалими, а на заході, обернені до Атлантичного океану, вкрай круті і короткі. На півдні в межах самої Норвегії можна спостерігати обидва типи схилів, а між ними розташоване велике нагір'я. В тектонічному плані практично вся країна є калідонською складчастою областю, складеною вулканічними і осадовими породами кембрію і силуру. Лише південно-східна частина Норвегії розташована на стародавньому Балтійському щиті, складеному докембрійськими кристаліч-

ними породами. Вздовж усієї країни, з північного сходу на південний захід, простяглися Скандинавські гори. На півночі ці гори значно вужчі і нижчі, розчленовані на невеликі масиви з середньою висотою приблизно 800 метрів. Схили нагір'я мають асиметричну конфігурацію: західні схили круті, а східні більш пологі. Західні круті схили гір вливаються або безпосередньо в море, або до вузької прибережної низини, відомої як странфлат. Обриви західних схилів Скандинавських гір щедро прикрашені фіордами - вузькими затоками, які глибоко врізаються в сушу зі стрімкими, відполірованими льодовиковими схилами. Утворені вони внаслідок тектонічних розломів [4]. Таким чином, Скандинавські гори, що покривають майже всю територію Норвегії, представляють собою нагір'я, розчленоване на окремі плоскогір'я (фьельди), витягнуті хребти та западини. Найвищі і обширні плоскогір'я розташовані в південній частині країни.

Серед наймогутніших і високих фьельдів виділяються Ютуїхеймен, Юстедалсбре, Телемарк, які прикриті обширними льодовиковими шапками. Найвища точка Скандинавського нагір'я, Гальхепігген, з висотою 2469 метрів, розташована на масиві Ютуїхеймен, разом із горою Гліттертінн (2452 м). Інші підняті області, такі як Доврефьелль, Роннане, Хардангервідда і Фіннмарксвідда, трошки менше за висотою. Часто ці високогір'я розкривають скельні утворення, обнажені відсутністю рослинного покриву. Зовнішній вигляд багатьох високогір'їв нагадує слабкохвилясте плато, і такі ділянки отримали назву "відд". В період великого льодовикового покрову гори Норвегії були покриті льодом, хоча сучасні льодовики мають невеликі розміри. Багато з особливостей рельєфу сформувалися внаслідок льодовикового періоду. Існує припущення, що в той час було кілька материкових зледенінь, кожне з яких сприяло розвитку льодовикової ерозії, поглибленню і розширенню стародавніх річкових долин, перетворюючи їх на живописні круті відра подібної форми, які глибоко врізають поверхню нагір'їв. Загальна кількість всіх покривних льодовиків і фірнових полів в Норвегії становить 2081. Загальна їх площа складає 2770 кв. км, що відповідає 1% загальної площі Норвегії. Цей

льодовиковий район є найбільшим на материковій частині Північної Європи [10].

Попри те, що географічно Норвегія знаходиться в Крайній Півночі, і понад 1/3 її території простягається за Полярним колом, її клімат вражає своєю м'якістю. Теплий Північноатлантичний течії, Гольфстрім, що проходить біля узбережжя, нагріває оточуючий повітря і пом'якшує клімат, особливо взимку. Великий гірський ланцюг, що розділяє материкову частину Норвегії, відводить значну площу східної частини країни від значних опадів, створюючи більш сприятливий клімат, ніж можна було б очікувати в такому місці, що близьке до моря. Клімат Норвегії є помірно морським; на Крайній Півночі він субарктичний, в прибережних районах - океанічний, і зими в цих областях відзначаються надзвичайно м'якими температурами для таких широт. Середня щорічна температура коливається від 8° на західному узбережжі до мінусових значень в горах [19]. Січень і лютий є найхолоднішими місяцями. Середня температура січня на півночі -2 °, -4 °, тоді як на півдні вона становить +2 °. Під впливом теплих повітряних мас, що приносяться з моря, спостерігається цікаве явище: зимові температури в Норвегії знижуються швидше з заходу на схід, ніж з півдня на північ, відзначаючи відмінність від інших регіонів північної півкулі.

Середня річна кількість опадів коливається від 250 мм до 5000 мм. Узбережжя та західні схили Скандинавських гір отримують значно більше опадів, ніж ділянки східних схилів, що розташовані в межах Норвегії. На заході максимальні опади спостерігаються восени і зимою, в той час як на сході - влітку. В горах основна частина опадів припадає у вигляді снігу. Все це свідчить про те, що кліматичні відмінності виявляються суттєвіше між заходом і сходом, ніж між північчю і півднем. Норвегія має морську акваторію, яка не замерзає. Це пояснюється пасатами, що дмуть з американського континенту через Атлантичний океан, і теплими течіями, що рухаються від екватора до Норвезького моря. Тут вигин узбережжя Норвегії та вільний доступ до Пів-

нічного Льодовитого океану сприяють направленню теплого повітря і води до північних широт.

Норвегія часто називається "Країною Північного Сонця" через період полярної доби, коли сонце не сходить за горизонт в північних областях протягом трьох до чотирьох місяців, з травня по липень. Узимку, навпаки, там майже постійно триває полярна ніч, і навіть на півдні світловий день обмежений кількома годинами. Незважаючи на таке північне розташування, в садах країни процвітають різноманітні плодові культури. Норвегія славиться природними явищами, такими як білі ночі і північне сяйво. В трьох північних округах сонце не заходить протягом всіх 24 годин впродовж періоду від середини травня до кінця липня. Північне сяйво найкраще спостерігати з листопада по лютий, переважно в самих північних районах, але його можна помітити також у південних частинах країни. Ці мерехтливі смуги світла вночі надають небу вишуканий вигляд і виникають внаслідок взаємодії заряджених частинок, які приходять з сонця, з нейтральними газовими частинками на висоті 100-300 км в атмосфері Землі.

Більшість річок у Норвегії починають свій шлях в горах. Кількість річок в країні велика, і вони всі характеризуються великим обсягом води, але коротким течією. Особливо короткі та енергійні річки спадають з крутих західних схилів Скандинавських гір, живлячись талою водою зі снігів, льодовиків та дощовою водою. Найбільші річки знаходяться на сході країни, включаючи річку Гломма, найбільшу порожисту річку Норвегії з довжиною 611 км. Вона бере свій початок з озера Еурсуннен на південно-східних схилах Скандинавських гір і впадає в Осло-фіорд. Великий водоспад розташований на річці Гломма, де на відстані 12 км від її гирла розташований водоспад висотою 22 метри. Використовують Гломму для сплаву деревини. Найбільші водоспади в Норвегії розташовані в регіоні Вестлапне, зокрема водоспад Нетті в Гейрангерфіорді. Країна має багато озер, їхній загальний обсяг становить 4,7% площі країни. Найбільше озеро - Мьеса, площа якого лише 390 кв. км. Часто озера в Норвегії мають витягнуту форму, що відповідає напрямку

тектонічних тріщин і руху льодовика [4]. Гідроенергетичні ресурси річок і озер є значущим економічним ресурсом для Норвегії, і за цим показником країна є найбагатшою в Західній Європі. Норвегію омивають Баренцове море, Норвезьке море, Північне море та протока Скагеррак.

Лісовий покрив охоплює приблизно 24% території Норвегії і представляє собою значущий природний ресурс країни. Під гірськими хвойними лісами в Норвегії розташовані бідні гірничо-підзолисті ґрунти, а під тундровою рослинністю - менш поживні тундрові ґрунти. Земельні угіддя, придатні для сільськогосподарського використання, переважно знаходяться на південному сході країни, на півострові Ерен і в окремих місцях вздовж західного узбережжя.

Географічне розташування країни є ключовим фактором, який формує природні ресурси Норвегії та робить її привабливою для туристів. Розглядаються географічні особливості, такі як гірські хребти, річки, ліси та прибережні лінії, які визначають мальовничі краєвиди та надають країні унікальний характер. Країна має довгу прибережну лінію, омивану Норвезьким морем та Скагеррак, а також прилеглисть до Арктичного кола, що надає їй унікальні природні характеристики. Гірські ланцюги, які перетинають країну, формують драматичні пейзажі та створюють безліч привабливих місць для туристів.

Фьорди, які складають велику частину прибережної лінії Норвегії, розглядаються як ключовий елемент туристичного потенціалу. Підкреслюється їхнє значення для природозбереження та екосистеми, а також розглядаються різноманітні види рекреації, доступні на фьордах для туристів. Фьорди - вузькі затоки, утворені розширенням морських заток між високими гірськими схилами, є визначальним елементом туристичної привабливості Норвегії. Їхні мальовничі узбережжя, величні гори та кришталево чиста вода приваблюють природолюбців та шанувальників активного відпочинку. Одночасно, фьорди виконують важливу екосистемну роль, забезпечуючи унікальне середовище для багатьох видів рослин та тварин.

Підкреслюється роль природних заповідників та національних парків у збереженні природи, а також їхній важливості для туристичної привабливості. Аналізуються ініціативи щодо збереження та сталого туристичного розвитку цих територій. Природні заповідники та національні парки в Норвегії є важливим елементом збереження природи та туристичної привабливості. Розглядаються управлінські стратегії для збереження біорізноманіття та екологічно сталого розвитку, а також ініціативи, спрямовані на розвиток туризму в цих областях, з урахуванням їхньої унікальності та важливості для національної спадщини.

Приділяється увага інфраструктурі рекреаційних зон та туристичних маршрутів, яка забезпечує туристам можливість безпечно та комфортно насолоджуватися природними ресурсами. Розглядаються заходи, призначені для підтримання сталого туризму.

1.2. Історико-культурні ресурси

Історико-культурні ресурси Норвегії становлять важливу складову туристичної привабливості, сприяючи як розвитку туризму, так і збереженню культурної спадщини країни.

Собор Святого Клімента-Нідароса розташований на могилі святого Олава і служить місцем, де, так само як і століття тому, норвезькі монархи отримують благословення для свого царювання. Споруджений у готичному стилі, собор був кілька разів відновлений після пожежі і залишається однією з найкрасивіших готичних архітектурних споруд у Північній Європі.

Музейний комплекс, який включає **дім-музей Кіттельсена**, представляє собою місце, де художник разом із своєю родиною проживав в період з 1899 по 1908 рік і був відкритий для відвідувачів у 1995 році. Розташована в Сигдалі поруч із озером Сунерен, ця садиба була натхненням для багатьох творів художника, який виготовив та прикрасив багато оригінальних предметів побуту та інтер'єру від дверних ручок до меблів і настінних прикрас. Вважається, що саме в цій садибі, де Кіттельсен провів щасливі та творчі ро-

ки, можна відчутти особливий "дух" художника. Щорічно в Лаувліа організують виставки його оригінальних картин і малюнків. Музей має свій власний будинок, споруджений самим художником, де відвідувачі можуть придбати сувеніри та друковану продукцію. Відвідування музею можливе лише у літній період.

Фортеця Гуннарсколмен має своє коріння в період, коли місту загрожували ворожі кораблі та пірати. В наш час на цьому місці облаштований парк і створені прекрасні пляжі. Кожен раз під час великих подій у місті, наприклад, під час святкування Дня Конституції Норвегії 17 травня, обладунки фортеці оживають і лунають залпи.

Дерев'яна церква Хеддал є основною архітектурною пам'яткою Ното-дд'ена. З поширенням християнства в Норвегії в 10-11 століттях були зведені різноманітні церкви за різних форм і розмірів. Камінь використовувався для будівництва деяких, декілька дерев'яних церков спиралися на земляні стовпи, а інші мали дерев'яні конструкції на рамі в нижній частині. Незважаючи на конструктивні відмінності, дерев'яні церкви мають загальний стиль. Хеддал ставкірке - це трьохнефний дерев'яний храм, найбільший у Норвегії. Він був зведений на початку 13 століття. Після реформації церква опинилася в жахливому стані, і реставраційні роботи відбулися в 1849-1851 роках. Однак через відсутність необхідних знань та навичок учасників реставрації, роботи з відновлення були проведені знову у 50-х роках минулого століття. Інтер'єр відзначається періодом після Лютеранської Реформації 1536/1537 і сьогодні виглядає так завдяки реставраційним роботам, проведеним у 50-х роках.

Є легенда про те, як церкву будували протягом трьох днів, створивши плани п'яťох фермерів з Хеддала: Рауда Рігі, Стеббе Странда, Кйейка Сема, Грата Грене і Вранга Стіві. Зустрівши мандрівника, Рауду Рігі вирішив збудувати церкву за його умов: витягти сонце й місяць з неба, відмовитися від життя або вгадати ім'я мандрівника. Погодившись, Рауду дізнався, що будівельні матеріали прийшли в першу ніч, і церкву завершать на третій день. Боячись за своє життя, Рауд спробував вгадати ім'я, блукавши по навколиш-

ніх місцях. На скелястому пагорбі, Svintraberget, він почув прекрасну жіночу пісню.

Тепер Рауд був усвідомлений, що робити, так як розпізнав, що Мандрівник - це гірський троль, як і очікувалося. Наступного дня Мандрівник прийшов до Рауда, щоб представити готову церкву. Разом вони увійшли усередину храму, і Рауд підійшов до однієї з колон, схопивши її, наче намагаючись випрямити, і сказав: "Ей, Фін, ця колона зігнута!" Фін відповів гострим словом: "Можливо, я ще більше зігнутий!" і вирушив з церкви впідбір. Рауду все-таки вдалося розгадати загадку. Фін, відомий також як Фін Fairhair або Фін Fagerlokk, троль, не терпить звуків церковних дзвонів і переселився разом з родиною в Хімінг (Lifjell).

Цей самий троль також відзначається як "ініціатор" будівництва церков Nidarosdomen, церкви в Авальдснесі та собору у Лунді, Швеція.

Музей Рінгве. Цей музей є національним закладом музики та музичних інструментів і має дві постійні експозиції:

"Музей у маєтку" (відкритий з квітня по жовтень) – це стара частина, збережена у вигляді, що існував у часи заснування Музею Рінгве, Вікторії Бакке, у 1952 році. З його оригінальним внутрішнім оформленням та кімнатами, прикрашеними у швейцарському стилі, створено атмосферу, яка викликає спогади на тлі різноманітних музичних інструментів з усієї Європи.

"Музей у коморі" (відкритий протягом усього року) – це нова експозиція, яка була відкрита в 1999 році і розповідає про сучасні звукові та світлові технології [3].

Королівська резиденція Стіфсгорден. Споруджений у період з 1774 по 1778 роки, особняк Стіфтсгорден, який належав вдові члена таємної ради, представляє собою найбільший дерев'яний палац в Скандинавії. У 1800 році цей палац був переданий державі і до наших днів є офіційною королівською резиденцією в Трондгеймі.

Народний музей Сверресборг. Розташований навколо руїн середньовічного замку Короля Сверре, цей музей культурної історії вражає своєю ма-

сштабністю. Складаючись з експозицій під відкритим небом та дерев'яних будівель, він відтворює життя людей у Трондгеймі й Тренделагу. Внутрішня експозиція "Сцени з життя" чудово демонструє реалії регіону за останні 150 років. Крім того, у музеї є тематичний театр "Наречена Трендера", музей лиж, музей телекомунікацій та інші розваги, спеціально передбачені для задоволення дітей.

Церква "Бергстаденс Зір". Зведена у 1784 році "на славу Господа й для прикраси міста", ця церква, згідно з Директоратом Норвегії по культурній спадщині, увійшла до переліку десяти найбільш важливих церков у країні.

Смельтхютта, розташована на Мальмплассен, служила центральним об'єктом поселення Рьорус з 1646 по 1953 рік, переплавляючи мідну руду. Після припинення виробництва тут був створений музей. Основна експозиція містить функціонуючі моделі, які ілюструють процес плавлення та виробництва міді, такі як водяні колеса, піднімальні механізми, лебідки, та штольні. Музей Леша Бюджетюн, розташований у центрі Леші, поруч із церквою, на території має дванадцять будівель XVIII і XI століть. Експозиція розкриває культуру, життя та побутові умови цього періоду. Нова експозиція музею присвячена дикому північному оленю та його полюванню. Улітку музей проводить багато заходів та організовує ярмарок-продаж мистецтва місцевого виробництва.

Завод Леша Верк. У період з 1660 по 1812 роки тут перебували підприємства чорної металургії. Ви побачите збережені частини великої печі для переробки мінеральних копалин, що була побудована в 1757 році й у той час була єдиною у своєму роді у всій Норвегії. Основний старий будинок, побудований в 1734 році, зараз законсервовано.

Міст Кюллінгбрю. Кюллінгбрю - це міст довжиною 59 метрів і висотою 76 метрів, який служить вражаючим прикладом інженерного мистецтва. Його конструкцію виконували місцеві мешканці за участю запрошених фахівців у період з 1913 по 1922 рік. Кам'яні блоки, тщательно обтесані, перево-

зилися на відстань три кілометри залізницею до місця будівництва, де їх встановлювали один на одного, створюючи арковий кам'яний міст. Цей міст, який по висоті посідає друге місце в країні, щодня перетинають потяги, рухаючись по залізниці Раумбаен.

Музей Мосса й промисловості. Цей музей розташований у самому центрі Мосса, неподалеку від водоспаду Моссефоссен. Постійна експозиція розкаже вам про галузі виробництва паперу, борошна та млинівську промисловість, а також водне господарство. Тут регулярно проводяться виставки, присвячені промисловій архітектурі ХХ століття та історії міста. Крім того, в музеї представлені історичні документи, пов'язані із сучасною історією, та експонати промислового дизайну. Для дітей організовані гуртки, виїзні екскурсії, прогулянки по місту та лекції. Заздалегідь слід забронювати екскурсії, а вхід до музею безкоштовний. Також на території музею функціонує магазин.

Складувна майстерня Хаделанд Глассверк. Безумовно, це основна пам'ятка регіону і, ймовірно, одне з найбільш популярних туристичних місць в Норвегії, розташоване на південному узбережжі чарівного Рандс-фьорда. У цій старовинній майстерні, заснованій у 1762 році, ви матимете можливість спостерігати, як висококваліфіковані складуви, які дотримуються столітніх традицій свого ремесла, створюють вражаючі твори мистецтва. Загалом за назвою "майстерня" приховане ціле селище, де ви зможете знайти сувенірні крамнички та приємно провести час із всією родиною.

Дерев'яна церква Торпо. Торпо - найстаріша та єдина збережена оригінальна дерев'яна церква в Халлінгдалі, Норвегія. Зведена у 1192 році, ця церква була освячена на честь Святої Маргарити. Балдахін прикрашений зображеннями відомих образів тринадцятого століття, натхненних легендами про велику мученицю.

Сільський музей в Оле. Побудований на території сімнадцятого століття, ферма стала пам'яткою архітектури, охоронюваною державою. Будинок музею був розширений іншими структурами, що можливо служили час-

тинами старовинної ферми, включаючи селянську хату та кам'яний будиночок. Сьогодні на території музею розташовано 30 будинків. Експонати музею відтворюють старовинний спосіб життя. Музей розташований у чарівному місці, звідки відкривається захоплюючий вид.

Музей Неша. У музеї Неша представлена найбільша у світі колекція творів відомого художника, народженого в Німеччині, Рольфа Неша (1893 - 1975). Після тривалих подорожей у 1951 році Рольф Неш прибув в Ол. Тут він прожив і творив протягом останніх 25 років свого життя.

Лофотр. У 1981 році один з місцевих селян, обробляючи землю, випадково відкрив руїни, які виявилися найбільшим відомим житловим комплексом епохи вікінгів. Це було житло вождя, і невдовзі на цьому місці з'явився музей-поселення вікінгів, відомий як "Лофотр". У музеї представлена реконструкція самого житла, що розташоване в середині Лофотенських островів. Ферма вікінгів була споруджена ще в 500 році і служила житлом протягом чотирьох століть. Приблизно в 900 році вождь залишив цей двір, позначаючи завершення епохи вікінгів тут. Один із можливих власників цього житла був Улав Твеннумбруні, який виїхав на поселення в Ісландію наприкінці IX століття. Житло вождя було відновлене в повному розмірі - 83 метри у довжину [4]. У цій значущій будівлі представлені традиційні ремесла, і відвідувачі можуть приєднатися до роботи майстрів або послухати цікаву розповідь екскурсовода про історію будівлі та її оточення. Улітку в банкетному залі ви зможете спробувати знаменитий баранячий суп, а взимку взяти участь у різноманітних заходах і екскурсіях. Корабель вікінгів "Лофотр" - це відтворена в натуральну величину копія корабля Гокстад. У хорошу погоду ви можете приєднатися до веслярів на кораблі. Узимку корабель експонується в музеї. Тут також можна відвідати живу кузню Залізного віку.

Вігеландспаркен. Одним з найбільш улюблених місць зустрічі мешканців Осло є Вігеландспаркен, відомий також як Фрогнепаркен. Улітку тисячі норвежців приїжджають сюди для пікніків або зайняття спортом, а парк також приваблює гостей своєю атмосферою і взимку. Однією з видатних ску-

льптур є Моноліт, колона висотою понад 14 метрів, вирізана з одного каменю і прикрашена 121 фігурою людини. Багато спроб було зроблено для інтерпретації смислу Моноліту: від відродження людини та боротьби за виживання до духовного прозріння і повсякденного життя. Густав Вігеланд створив всі свої скульптури в натуральну величину, працюючи без допомоги учнів чи інших художників, але він доручав різьблення по камені та лиття фігур із бронзи талановитим скульпторам. Сам Вігеланд також визначив план парку, включаючи галявини та довгі кленові алеї. Парк був організований протягом кількох років. Туристи, що відвідують парк, можуть роздивитися гранітні та бронзові скульптури, включаючи їхні копії, які розташовані біля Музею Вігеланда, що знаходиться за п'ять хвилин пішки на південний захід від парку.

Будинок Норвезької опери. Будівля Норвезької опери була зведена протягом п'яти років на узбережжі району Бьорвіка, недалеко від біржі та центрального вокзалу. Це найвидатніше культурне спорудження в Норвегії з часів будівництва собору Нідарос у Трондгеймі на початку XIV століття. База будинку порівнюється за розмірами з футбольним полем і охоплює площу 38 000 квадратних метрів. В середині розташовані три сцени та понад 1 100 різноманітних приміщень.

При вході через центральний вхід вас вітає головний зал, велике приміщення із мінімалістичним дизайном, в якому використовуються матеріали, такі як природний камінь, бетон, скло та дерево. Тут можна просто насолоджуватися атмосферою або завітати в один із барів чи ресторанів. Основна сцена призначена для вистав класичної музики і має форму, схожу на підкову. Цей зал, один із найсучасніших у світі, надає величезні можливості для сценічних трансформацій та славиться захоплюючою акустикою. Площа сцени нараховує кілька тисяч квадратних метрів, а окремі елементи сценічного простору розташовані на рівні 16 метрів нижче рівня води у фьорді. Навпаки від світлого головного залу, основний концертний зал прикрашений урочистими панелями з дбайливо обробленого балтійського дуба. У спинках 1350 крісел вбудовані екрани, які відтворюють субтитри на восьми різних мовах.

На балконах залу ви зможете помітити вишукані різблення, що виконані майстрами з човнової справи північно-західного узбережжя Норвегії. Зі стелі свіщується найбільша куляста люстра в Норвегії з діаметром 7 метрів та вагою 8 тонн, складена з 5 800 кришталевих елементів, виготовлених норвезькими майстрами-склодувами з майстерні Хаделанд Глассверк. Переглядаючи будівлю ззовні, особливо захоплює білосніжний нахилений дах із каменю, який виходить від самого Ослоф'орду. Зверху можна піднятися і насолоджуватися панорамою міста. З іншого боку, споглядаючи будинок з фьорду, можна помітити сонячні батареї, що є найбільшою установкою для збору сонячної енергії в Норвегії і постачає будинку частину необхідної електроенергії.

У жовтні 2008 року будинок опери був удостоєний нагороди в категорії "Культура" на першому Всесвітньому фестивалі архітектури. Члени журі, включаючи сер Пітера Кука, Христофа Інгенховена і Джона Уолша, визнали творців за їхній видатний внесок в архітектуру, в якому вдало поєднана гармонія та чистота ліній.

Парк розваг Тюсенфрюд. "Швидкісний монстр/Speed Monster" представляє собою найбільш екстремальний атракціон у Скандинавії, створений для тих, хто захоплюється швидкістю та виразними відчуттями. Під час подорожі ви прискорюєтеся до 90 км/год за дві секунди, що в рази перевищує швидкість сучасних гоночних автомобілів Формули 1. У парку розташовано ще 30 інших атракціонів, а також аквапарк, понад 20 ресторанів і кафе, разом із спеціальною зоною для маленьких гостей. Парк Тюсенфрюд розташований за 20 км від Осло, і до нього можна дістатися автобусом з центру Осло в будні та вихідні дні, коли парк відкритий.

Парк розваг Хундрфоссен. Фантастична країна, оснащена власною фермою, можливістю рафтингу та численними басейнами. Діти можуть насолоджуватися 4D-фільмами, а з вершини вежі вони мають можливість розглядати всі 50 атракціонів, які є у цьому дивовижному місці.

Для найсміливіших запрошено випробувати новий чудесний корабель! Піднімайтеся вгору, опускайтеся вниз і знову вгору! Корабель качається під

кутом 70 градусів, а його максимальна висота досягає 14 метрів. В парку також є власний готель і кемпінг.

Парк розваг Бе Соммарланд. Це найбільший водний парк у Норвегії, який славиться своїми вражаючими водними гірками, включаючи одну з найкращих у Європі. У парку Бе Соммарланд розташована одна з найбільших в світі штучних хвиль для серфінгу, а також сама велика в Норвегії американська водна гірка. Крім того, тут є напівзакрита водна гірка з перепадом висоти у 19 метрів [10]. Парк знаходиться в Бе, в області Телемарко, що приблизно за 80 кілометрів від Осло.

Зоопарк і парк розваг у Христиансанді. Територія зоопарку поділена на кілька розділів: "Таємниці Африки", "Дика Північна Природа", "Тропічний Рай", "Королівство Тигрів" і "Дитяча Ферма". Тут ви матимете можливість ознайомитися з різноманітними тваринами з усіх куточків світу. В парку розваг також присутні автодром, аквапарк, піратські кораблі, різноманітні ігри і каруселі. Також на території знаходяться магазини, кафе та ресторани. Зоопарк знаходиться недалеко від Христиансанду і відкритий щодня упродовж усього року.

Зал для глядачів Gjøvik Olympic Cavern Hall. Побудований для проведення 17-их Зимових Олімпійських ігор у 1994 році, цей зал є найбільшим у світі спортивним комплексом для глядачів, розташованим всередині гори. Він знаходиться на глибині 120 метрів під горою Ховдетoppen, а його вхід розташований в центрі Йовіка. У середині залу розташована постійна експозиція наскальних малюнків, яка є найбільшою в Норвегії, а також фотовиставка, що включає знімки з Зимових Олімпійських ігор 1994 року.

Фортеця Фредрікстен. Ця фортеця є основною туристичною атракцією Халдена. У 2007 році вона посіла восьме місце серед найбільш відвідуваних місць у Норвегії. У місті Фредрікстен вас очікують численні пам'ятники, включаючи монумент, що встановлений на місці, де був вбитий шведський король Карл XII, осаджуючи фортецю в 1718 році [11].

Отже, у Норвегії зберігається обширна культурна спадщина, охоплюючи всі сліди людської діяльності у фізичному середовищі. Ці об'єкти становлять невід'ємне джерело інформації про життя та діяльність людей, а також про історичний розвиток архітектури та мистецтва. Культурна спадщина країни піддається захисту та активно використовується в туристичній галузі. Пам'ятки культури і видатні місця стають джерелом емоційних та естетичних вражень для численних туристів, що обирають Норвегію для відпочинку. Багато туристів отримують можливість не лише відпочивати та відновлювати сили в природному середовищі, але й ознайомлюються з унікальними аспектами етнографічної культури населення, розширюючи свій культурний кругозір. Значну роль у цьому відіграють культурно-історичні центри - міста Норвегії, де розташовані ключові пам'ятки архітектури, скульптури і живопису. Ці міста є центрами концентрації досягнень людської цивілізації, завдяки їх історичному призначенню і культурному потенціалу, вони мають своє неповторне обличчя і формують комплекс об'єктів туристичного інтересу.

1.3. Культурно-пізнавальний туризм в Норвегії

Культурна та пригодницька галузі грають ключову роль у туристичній сфері Норвегії. Культурний туризм включає в себе відвідування історичних та культурних пам'яток, музеїв, галерей, театрів, участь у фестивалях та інших подіях. Багата історія та культурна спадщина Норвегії приваблюють значну кількість туристів. Наприклад, Фьорди Норвегії, як видатний природний об'єкт, також мають велике історичне значення, як відображення розвитку національного господарства та промисловості країни.

Пригодницький туризм охоплює активний відпочинок, такий як лижі, велосипедні прогулянки, піші походи, альпінізм, сплави на плотах, риболовлю та інші форми активності на природі. Унікальний природний ландшафт Норвегії, який включає гори, ліси, водойми та морські береги, відкриває широкий спектр можливостей для пригодницького туризму.

Детальніше можна вивчити галузь спорту та відпочинку в Норвегії. У цій країні існує ряд можливостей для активного відпочинку на природі, таких як гірськолижні курорти, каякінг, піший туризм, велосипедні маршрути, риболовля та багато інших. Крім того, в Норвегії проводиться багато спортивних заходів, таких як марафони, велогонки, фестивалі каное, змагання з підводного плавання та інші.

Ще однією важливою частиною туристичної індустрії в Норвегії є культурний туризм. Країна багата культурними пам'ятками, музеями та галереями. Наприклад, одним із найвідоміших музеїв є Норвезький Народний музей в Осло, який присвячений народному мистецтву та культурі. Також варто відвідати музей Вігеланда у столиці країни, де представлені скульптури видатного норвезького художника Густава Вігеланда [1].

Отже, сфера туризму в Норвегії охоплює різноманітні аспекти, такі як готельне господарство, ресторанна справа, транспортні послуги, туроператори, культурний туризм, пригодницький туризм, а також індустрію спорту та відпочинку.

Висновки до першого розділу:

Проведений аналіз різноманітних аспектів туризму в Норвегії дозволяє зробити кілька ключових висновків щодо туристичної привабливості цієї скандинавської країни.

По-перше, природна краса, яка включає в себе фьорди, гори, тундроліси та північне сяйво, робить Норвегію унікальним природним пунктом призначення. Інфраструктура для активного туризму, такого як гірські походи та лижні відпочинок, розвинена на високому рівні, пропонуючи туристам незабутні пригоди в природі.

По-друге, історико-культурні ресурси, представлені старовинними церквами, вікінгськими залишками, музеями та святкуванням традицій, роблять Норвегію привабливою для культурно-пізнавального туризму. Інтерес туристич-

тів до історії та національної ідентичності знаходить своє втілення в різноманітних аспектах культури країни.

По-третє, діловий та інцентив-туризм у Норвегії також має великий потенціал, обумовлений високим рівнем розвитку бізнес-інфраструктури та інноваційною економікою.

Культурно-пізнавальний туризм, зокрема, дозволяє туристам глибше вникнути в багатий культурний досвід Норвегії, взаємодіяти з місцевими та розширювати свої знання.

Загалом, Норвегія представляє собою унікальний коктейль природної краси, історії та культури, що робить її однією з найпривабливіших туристичних дестинацій у світі. Різноманітність та збалансованість туристичної індустрії Норвегії свідчать про те, що країна готова задовольнити різноманітні інтереси та очікування туристів, пропонуючи неповторний та насичений досвід для кожного відвідувача.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НОРВЕГІЇ

2.1. Напрями розвитку туристичного потенціалу Норвегії

Сьогодні туристичний бізнес набуває все більшого значення в економічному розвитку країн, і його розвиток призводить до позитивних фінансових і соціальних наслідків. Зростання туристичної галузі прямо або опосередковано сприяє розвитку інших галузей економіки, таких як транспорт, торгівля, зв'язок і т.д.

Крім того, розвиток туризму стимулює економіку на регіональному та місцевому рівнях, сприяючи створенню нових постійних і сезонних робочих місць. Попит туристів підтримує розцвіт народних ремесел, підсилює свідомість людей про важливість історичної та культурної спадщини своєї країни, а також збільшує зацікавленість етнічними особливостями інших народів.

Одним із факторів економічного успіху Норвегії є політика держави, спрямована на стимулювання розвитку туризму [17]. Норвегія посідає перше місце серед скандинавських країн за обсягом інвестицій у туризм. З кількох точок зору, таких як географічне положення, унікальна історико-культурна спадщина та неперевершена природа, Норвегія володіє великим потенціалом для подальшого розвитку туристичної галузі.

Ще в 1910 році Норвегія прийняла закон про охорону природи, та з того часу вона може пишатися найбільш розвиненою в Європі системою національних парків - загалом 39, включаючи сім на Шпіцбергені. Багато з найвідоміших парків прокладено мережею туристичних маршрутів, де відпочиваючі можуть скористатися супроводом інструктора та навіть переночувати в спеціально обладнаних будиночках.

Крім того, в країні знаходяться два з трьох найстаріших фіордів у світі, внесених до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, і саме вони користуються найбільшим попитом серед туристів[27]. У містах Норвегії розташова-

ні історичні пам'ятки різних епох, які втілені у різноманітних архітектурних та скульптурних шедеврах і привертають увагу туристів із всього світу.

Найбільш популярними видами туризму в Норвегії є зимові види спорту, екологічний туризм, дайвінг та екскурсії. Це впливає з унікальних природних особливостей країни, таких як фіорди, гірські курорти, озера і ліси. З великим різноманіттям послуг, таких як пізнавальні екскурсії національними парками, велосипедні та конні прогулянки, риболовля, полювання, їзда на собачих упряжках та навіть сафарі, кожен турист може обрати вид дозвілля, враховуючи власні уподобання.

Цікаво відзначити, що самі норвежці, які також є бажаними туристами в інших країнах, виявляють інтерес до подорожей своєю власною країною. Це сприяє розробці нових туристичних маршрутів і позитивно впливає на економіку держави.

Зацікавленість держави в збереженні природного середовища, яке відіграє ключову роль для країни, має важливе значення для подальшого планування туристичної діяльності. Розробка та виконання програм розвитку туризму в Норвегії залучає різноманітні організації країни, такі як Норвезький Фонд сталого виробництва та споживання, Міністерство навколишнього середовища, Норвезька асоціація гостинності, Міністерство торгівлі і Промисловості та інші[28].

Кожен рік в Норвегії на основі ретельного аналізу туристичних даних розробляється окремий план розвитку цієї галузі. У цьому процесі враховуються недоліки існуючої системи, і розробляються пропозиції для підвищення її ефективності.

Норвегія, завдяки унікальним природним і культурним ресурсам, має можливість для розвитку різноманітних видів туризму. Навіть при певній віддаленості та високих витратах для звичайного туриста, країна залишається популярною і беззмінно увійшла до списку лідерів серед європейських країн за показниками туристичних потоків.

2.2. Аналіз туристської діяльності Норвегії

Норвегія, з своєю унікальною природою та культурною спадщиною, відіграє важливу роль у світовому туризмі. Здобуваючи популярність серед подорожуючих, країна привертає увагу своїми фіордами, гірськими курортами, лісами та історичними пам'ятками. Проведемо аналіз основних аспектів туристичної діяльності в Норвегії.

1. Природні та культурні ресурси:

Норвегія славиться своєю неперевершеною природою, що створює ідеальні умови для розвитку різноманітних видів туризму. Фіорди, які внесені до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, стають ключовою атракцією для туристів. Країна також має розвинуті гірськолижні курорти та історичні об'єкти, що додає різноманітності туристичному досвіду.

2. Зацікавленість держави:

Держава активно зацікавлена в збереженні природного середовища та розвитку туризму. Ініціативи такі як програми збереження та сталого розвитку підтримуються різними урядовими та неприбутковими організаціями, що створює сприятливе середовище для туристичного бізнесу.

3. Роль організацій:

У розвитку туризму беруть участь різні організації, такі як Норвезький Фонд сталого виробництва та споживання, Міністерство навколишнього середовища, Норвезька асоціація гостинності та інші. Ці організації спільно розробляють та реалізують програми розвитку туризму.

4. Туристичні види діяльності:

Норвегія пропонує різноманітні види туристичної діяльності, включаючи зимові види спорту, екологічний туризм, дайвінг, екскурсії та багато інших. Розвинута інфраструктура дозволяє задовольняти потреби різних категорій туристів.

5. Популярність серед туристів:

Незважаючи на віддаленість та високі ціни, Норвегія залишається однією з провідних країн Європи за показниками туристичних потоків. Це свід-

чить про великий інтерес подорожуючих до унікального туристичного досвіду, який пропонує країна.

6. Планування та розвиток

Кожен рік на основі аналізу туристичних даних розробляються плани розвитку туризму. Враховуючи недоліки системи та вивчаючи вимоги туристів, влада активно впроваджує заходи для підвищення ефективності та якості туристичної галузі.

Отже, туристична діяльність в Норвегії успішно комбінується зі збереженням природи та культурних цінностей, створюючи винятковий туристичний продукт та сприяючи сталому розвитку країни.

2.3. Молодіжний відпочинок у Норвегії

Молодіжний відпочинок у Норвегії характеризується різноманітністю можливостей для активного відпочинку та культурних заходів. Природні атракції, такі як гірські хребти і фіорди, створюють ідеальне середовище для пригод і спортивних вражень. Молодь може також насолоджуватися спокоєм та гармонією при відвідуванні національних парків та природних заповідників.

Культурна складова включає в себе участь у традиційних фестивалях, відвідування музеїв і концертних заходів. Молодь може відчувати атмосферу норвезьких міст, таких як Осло та Берген, які пропонують різноманітні культурні враження [20]. Також, для молоді є можливість використовувати високий рівень освіти в Норвегії, відвідуючи університети або беручи участь у навчальних програмах. Країна володіє високою якістю життя та дружелюбним ставленням до іноземних студентів.

У контексті сталого розвитку, Норвегія активно підтримує екологічні ініціативи, що робить її привабливою для молоді, яка цінує екологічно чистий спосіб життя. Залучення молоді до волонтерських та громадських ініціатив дозволяє їм відчувати себе частиною норвезької спільноти. У цілому, молодіжний відпочинок у Норвегії визначається унікальним поєднанням при-

год, культурних вражень та можливостей для освіти та розвитку, роблячи країну привабливою для молоді з усього світу.

Молодіжний відпочинок у Норвегії є не лише можливістю насолодитися природними красами та культурною різноманітністю країни, але й стимулом для особистого та професійного розвитку. Інтеграція з місцевими жителями та участь у волонтерських програмах можуть розширити горизонти молоді та поглибити її розуміння місцевого способу життя. У контексті активного відпочинку, молодь може обирати між різними видами спорту, від гірськолижних пригод до велосипедних експедицій. Підтримка сталого розвитку дозволяє молоді відчувати себе часткою екологічно відповідального співтовариства та активно приймати участь у збереженні природи. Крім того, різноманіття культурних заходів та можливість зануритися в історію та сучасність Норвегії створюють неперевершений досвід для молоді. Це не лише розважає, але й сприяє розширенню світогляду та розвитку творчих потенцій.

Узагальнюючи, молодіжний відпочинок у Норвегії є важливою складовою розвитку та культурного обміну. Злиття пригод, навчання та взаємодії з природою та місцевими традиціями роблять цей досвід неповторним та цінним для молодого покоління, надаючи їм засоби для власного самореалізації та внесення в глобальну спільноту.

2.4. Особливості організації круїзного туризму в Норвегії

Організація круїзного туризму в Норвегії визначається унікальним природним ландшафтом, глибокими фіордами, побережжям та культурною спадщиною, що робить країну популярною серед туристів. Особливості організації круїзних подорожей в Норвегії включають:

1. **Маршрути через фіорди:** Круїзні компанії пропонують маршрути, які проходять через найвідоміші фіорди Норвегії, такі як Нерой-фіорд, Гейрангер-фіорд та Согнеф'юрд. Ці мальовничі місця надають туристам неповторні враження від природи.

2. **Відвідування культурних міст:** Круїзи в Норвегії включають зупинки у культурних містах, таких як Осло, Берген, Ставангер, де туристи можуть насолоджуватися архітектурою, музеями та традиційною норвезькою кухнею.

3. **Акцент на природу та активний відпочинок:** Організатори круїзів акцентують на природному багатстві Норвегії, пропонуючи екскурсії до національних парків, гірських регіонів і активних видів відпочинку, таких як піший туризм та каякінг.

4. **Екологічні ініціативи:** Норвегія визначається своєю високою екологічною свідомістю, і круїзні компанії враховують це, спрямовуючи зусилля на зменшення впливу туризму на природу та впровадження сталих практик.

5. **Розвиток інфраструктури:** Порти, такі як Берген, Осло та Ставангер, постійно вдосконалюють інфраструктуру для зручності прийому круїзів. Вони розширюють причалені, розвивають транспортні зв'язки та створюють туристичні зони.

6. **Вивчення віддалених областей:** Круїзи в Норвегії можуть охоплювати і менш відомі, але вражаючі регіони, що дозволяє туристам відкривати непередбачені місця.

Організація круїзного туризму в Норвегії визначається унікальним природним ландшафтом та культурною спадщиною, що робить країну особливо привабливою для туристів. Круїзи пропонують туристам неперевершені враження, поєднуючи мальовничі фіорди, культурні міста та активний відпочинок. Маршрути через найвідоміші фіорди, такі як Нерой-фіорд та Гейрангер-фіорд, надають унікальні пейзажі та можливості для фотографій [6]. Туристи також відвідують культурні міста, де можуть насолоджуватися архітектурою та традиційною кухнею. Акцент на природі та активному відпочинку дозволяє туристам відкривати національні парки, гірські регіони та займатися різними видами спорту, такими як піший туризм та каякінг. Круїзні компанії також розвивають екологічні ініціативи для збереження природного середовища. Порти країни постійно модернізують інфраструктуру для поліп-

шення зручностей прийому круїзів, зокрема розширюючи причалені та розвиваючи транспортні зв'язки. Крім того, організатори круїзів вивчають віддалені області, роблячи подорожі більш різноманітними та захопливими для туристів.

Загалом, організація круїзного туризму в Норвегії спрямована на забезпечення туристам комфортних та захоплюючих вражень, зберігання культурної та природної спадщини та впровадження сталих практик у туристичній галузі.

Висновки до другого розділу:

Розглядаючи різні аспекти туризму в Норвегії, можна визначити, що країна пропонує неперевершені та різноманітні можливості для туристичного відпочинку. Напрями розвитку туристичного потенціалу Норвегії включають акцент на природу, культуру та сталий розвиток. Розвиток туристичної інфраструктури, підтримка активного відпочинку та збереження природних та культурних ресурсів є основними стратегіями країни.

Аналіз туристської діяльності Норвегії вказує на велику популярність країни серед туристів. Успіх Норвегії в туризмі обумовлений не лише природними красами, але й високим стандартом обслуговування та стійкими екологічними практиками.

Молодіжний відпочинок у Норвегії надає молодому поколінню можливість не лише розважитися, але й активно розвиватися та взаємодіяти з місцевими традиціями та жителями. Інтеграція з культурою та природою стає ключовим аспектом цього досвіду.

Організація круїзного туризму в Норвегії відзначається унікальними маршрутами через фіорди та розвинутою інфраструктурою портів. Країна пропонує туристам неповторні враження, комбінуючи комфорт та пригоди, що зробило її популярною серед поціновувачів круїзів.

Загалом, туристичний потенціал Норвегії вражає своєю різноманітністю та якістю. Країна продовжує приваблювати туристів своєю природою, культурою та стійким підходом до розвитку туризму.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ТУРУ

3.1. Піші походи і трекінг в Норвегії

Піші походи та трекінг в Норвегії надають неймовірні можливості для дослідження вражаючої природи країни. Фіорди, гори, національні парки та льодовики створюють різноманітні маршрути для туристів різного рівня досвіду. Трекінг вздовж фіордів, таких як Гейрангерфйорд чи Неройфйорд, відкриває можливості для насолоди прибережними видами та природними чудесами. Гірські масиви, такі як Ятта та Ютунгхаймен, пропонують високогірні маршрути для любителів високих вершин. Національні парки, такі як Йовелладснаціональпарк чи Йотунггаймецкаціональпарк, дозволяють пішим мандрівникам насолоджуватися природою, яка залишається недоторканою [18]. Любителям екстремальних вражень може сподобатися трекінг по льодовиках, таких як льодовик Ястедальсбрин, де вони можуть відчутти арктичні пейзажі та льодові простори. Високогірні маршрути, такі як Гардармерен та Бесегген, розкривають величезні простори та можливості для ночівлі в гірських хижинах. Літні треки на південному узбережжі пропонують можливості для прогулянок через ліси, поля та берегові райони, дозволяючи відчутти близькість природи та зустріти місцевих мешканців.

Важливо підготуватися до трекінгу, враховуючи погодні умови та вибір маршруту відповідно до власного досвіду та фізичної підготовки. Під час походів важливо дотримуватися принципів легкості залишку та берегти природу.

3.2. Осло: архітектурні скарби у контексті сучасності

Перелік об'єктів:

1. Фортеця Акерсхус (вулиця Царські ворота (Kongens gate)
2. Вулиця Карла Йохана
3. Кафедральний собор (Ворота Карла Йоханса (Karl Johans gate 11)
4. Ринок Basarhallene (Границя Лілль (Lille Grensen)

5. Будівля Стортингу (вулиця Карла Йохана 22)
6. Університет Осло Юридичний факультет (Карла Йоханса (Karl Johans gate 47)
7. Королівський палац (Палацова площа (Slottsplassen 1)
8. Норвезький національний театр (площа Йоханна Дибуда (Johanne Dybwads plass 1)
9. Ратуша (Місце Фрітьофа Нансена)
10. Нобелівський центр миру (Брін'юлф Буллс (Brynjulf Bulls 1)

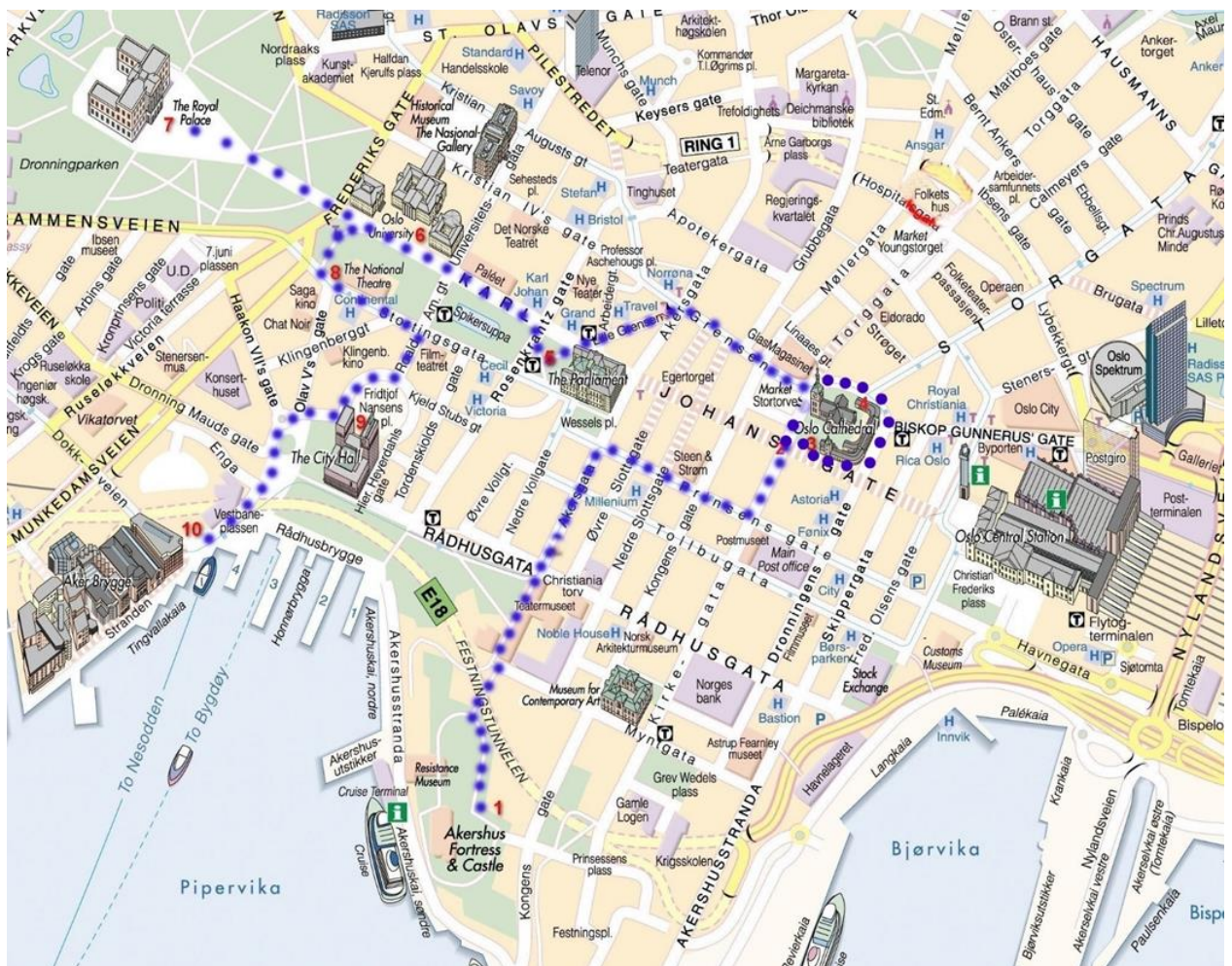

Рис. 3.1. Схематична картосхема маршруту «Осло: архітектурні скарби у контексті сучасності»

Паспорт об'єкта №1

Назва об'єкта: фортеця Акерсхус

Місцезнаходження: вулиця Царські ворота

Історична довідка:

Найстаріша писемна згадка про цю споруду має вигляд листа 1300 року, написаного королем і адресованого церковникам Осло. Перший наступ на Акерсхус відбувся в 1308 році, коли його атакував Ерік Магнуссон, який пізніше став фактичним правителем Швеції. Однак облога була відбита норвезькими воїнами у битві при Осло. Фортеця також потрапила під вплив пожежі у 1527 році, спричиненої ударом блискавки під час грози. Вона є однією з перших споруд, побудованих з каменю. Традиційно в Норвегії все зводили тільки з дерева. Навіть сьогодні скандинави воліють цей будівельний матеріал. Однак стародавні дерев'яні будинки неодноразово згорали, тому було прийнято рішення будувати цитадель з каменю.

Опис об'єкта: старовинна фортифікаційна споруда, що побудована в стилі середньовічної архітектури. Грандіозний комплекс який жодного разу не був узятий штурмом чи облогою. Зловісне місце з яким пов'язано чимало легенд і

міфів.

Збереженість об'єкту: Повністю збережений

Можливість і безпека огляду: Об'єкт повністю доступний і безпечний для огляду.

Охорона об'єкта: Знаходиться під охороною держави.

В яких екскурсіях може бути використаний: тематичних, пізнавальних.

Паспорт об'єкта №2

Назва об'єкта: Вулиця Карла Йохана

Місцезнаходження: від Центральної залізничної станції з південно-сходу до Королівського палацу на північно-заході міста.

Історична довідка: Вулиця Карла Юхана в Осло складається з двох частин, кожна з них має власну історію. Вона не була побудована у вигляді безперервної вулиці, а поділялася на частини з власними назвами, їх об'єднали близько 1840 року і присвоїли назву Slotsvejen. У 1852 році після смерті короля Карла Йохана вулицю Slotsvejen перейменували на його честь. Після закінчення будівництва будівлі Парламенту в Осло, у 1860 році дві окремі вулиці були об'єднані під загальну назву Карла Юхана.

Опис об'єкта: Вулиця Карла Юхана в Осло сама по собі є пам'яткою і є місцем розташування найвідоміших визначних пам'яток Норвегії Осло і в цілому. З травня по жовтень вулиця Карла Юхана перетворюється на сцену для показу вистав вуличними артистами, жонглерами, музикантами та іншими виконавцями.

Збереженість об'єкту: Повністю збережений

Можливість і безпека огляду: Об'єкт повністю доступний і безпечний для огляду.

Охорона об'єкта: Знаходиться під охороною місцевої влади.

В яких екскурсіях може бути використаний: пізнавальних.

Паспорт об'єкта №3

Назва об'єкта: Кафедральний собор

Місцезнаходження: Ворота Карла Йоханса
11

Історична довідка: Кафедральний собор єпархії Осло лютеранської Церкви Норвегії. Собор використовується норвезькою королівською сім'єю та урядом країни для різних офіційних і урочистих заходів. Історія кафедрального собору Осло схожа на життєпис фенікса, здатного повстати з попелу.

Цьому храму судилося двічі загинути у вогні, перш ніж він перетворився в одну з найкрасивіших церков норвезької столиці. Перший собор, споруджений на початку 1100-х років, розташовувався на Ринковій площі Старого міста. Він близько 500 років був найбільш значущою культовою спорудою столиці, але пожежа 1624 року залишила від величної будівлі лише руїни і кілька фрагментів декору, один з яких - барельєф «Диявол з Осло» - був використаний при будівництві сучасного кафедрального собору.

Опис об'єкта: Старовинний собор епохи бароко. Ще обов'язково варто розглянути ближче чудовий орган - разом з кафедрою він є частиною оригінального оздоблення собору.

Збереженість об'єкту: Частково збережений

Можливість і безпека огляду: Об'єкт повністю доступний і безпечний для огляду.

Охорона об'єкта: Знаходиться під охороною держави.

В яких екскурсіях може бути використаний: пізнавальних, тематичних.

Паспорт об'єкта №4

Назва об'єкта: Ринок Basarhallene

Місцезнаходження: на правій стороні вулиці Карл-Юхансен-Гаті, недалеко від Кафедрального собору.

Історична довідка: Ринок був побудований в 1841-1858 роках за проектом архітектора Гроші. Він являє собою неороманську галерею з червоної

цегли. Колись тут торгували фруктами, овочами, м'ясом і самогоном.

Опис об'єкта: Являє собою неороманську галерею з червоної цегли. Зараз це місце, де можна відвідати кращі антикварні салони, ремісничі лавки і численні підприємства харчування, в тому числі кафе Cathedral і ресторан Baltazar, де влітку на відкритій терасі можна сховатися від тісноти привокзальними кварталів.

Збереженість об'єкту: Повністю збережений

Можливість і безпека огляду: Об'єкт повністю доступний і безпечний для огляду

Охорона об'єкта: Знаходиться під охороною місцевої влади.

В яких екскурсіях може бути використаний: пізнавальних, тематичних.

Паспорт об'єкта №5

Назва об'єкта: Будівля Стортингу

Місцезнаходження: на центральній вулиці Осло за адресою вулиця Карла Юхана, 22.

Історична довідка: Побудований за проектом шведського архітектора Еміля Віктора Лангле в період з 1860 по 1866 роки, будинок стортингу відзначив своє 150-річчя функціонування в березні 2016 року.

Як об'єкт публічної будівлі та архітектурної пам'ятки (культурного надбання), будівля стортингу доступна для відвідувачів, включаючи організовані екскурсійні групи, протягом усього року. Крім того, для відвідувачів, які бажають взяти участь у засіданнях стортингу, передбачено спеціальні місця на балконі сесійної зали.

Опис об'єкта:

Споруджена в стилі неоромантизму з поєднанням архітектурних елементів Італії, Франції та скандинавських країн, будівля відзначається синтезом архітектурних традицій Лангле (неороманський стиль) та Холтера (функціоналізм). Це поєднання стилів в дизайні сприяє формуванню еkleктичного ха-

рактеру архітектурного стилю цієї споруди.

Збереженість об'єкту: Повністю збережений

Можливість і безпека огляду: Об'єкт повністю доступний і безпечний для огляду

В яких екскурсіях може бути використаний: пізнавальних

Паспорт об'єкта №6**Назва об'єкта:** Університет Осло**Місцезнаходження:** на вулиці Карла Юхана, недалеко від Національного театру, Королівського палацу і Парламенту**Історична довідка:** Університет

Осло, заснований у 1811 році як Королівський університет Фредеріка, є найстарішим, найбільшим і найпрестижнішим університетом у Норвегії. У 1939 році отримав нинішню назву. Зараз університет налічує близько 27 000 студентів і займається ним близько 6 100 фахівців. Він визнаний одним із провідних університетів Скандинавії. У 2007 році університет Осло був визнаний найкращим у Норвегії за Академічним рейтингом університетів світу, посівши 19-те місце в Європі і 69-те місце у світі.

Опис об'єкта: Університет був заснований за зразком недавно відкритого Берлінського університету і отримав назву на честь Короля Данії та Норвегії Фредеріка. Університет включає факультети: богослов'я, права, медицини, гуманітарних наук, математики і природничих наук, стоматології, суспільних наук та освіти. До 1946 року Університет Осло був єдиним університетом у Норвегії, тому його просто називали "Університет".

Збереженість об'єкту: Повністю збережений**Можливість і безпека огляду:** Об'єкт повністю доступний і безпечний для огляду**В яких екскурсіях може бути використаний:** пізнавальних

Паспорт об'єкта №7

Назва об'єкта: Королівський палац

Місцезнаходження: на невеликому пагорбі Bellevue в самому кінці знаменитої вулиці Осло Карл-Юханс.

Історична довідка: Будівництво палацу розпочалося в 1825 році і завершилося лише в 1849 році. Перший символічний камінь палацу було закладено королем Карлом-Юханом 1 жовтня 1825 року. Із-за обмеженості фінансових коштів будівництво палацу затягнулося. Були періоди, коли будівництво взагалі зупинилося. За свідченням очевидців, архітектор будівлі Ганс Дитлеф Линстом цілих 7 років для заробітку на життя, торгував овочами на ринку.

Спочатку проект був задуманий для шведського короля Карла XIV Юхана, але король не встиг поселитися у дворі, адже він споруджувався майже четвертину століття і був готовий лише через 5 років після смерті Карла.

Опис об'єкта: Побудований палац виглядає досить скромно і має невеликі габарити. В архітектурі будинку помітний явний вплив епохи класицизму: він виглядає строго і вишукано. Структура виконана в бежево-золотистих тонах, але без зайвої пишноти і пафосу. Туристи можуть також побачити цікаве видовище - зміна варти, яка відбувається щодня о 13.30.

Збереженість об'єкту: Повністю збережений

Можливість і безпека огляду: Об'єкт повністю доступний і безпечний для огляду

В яких екскурсіях може бути використаний: пізнавальних, тематичних.

Паспорт об'єкта №8

Назва об'єкта: Норвезький національний театр

Місцезнаходження: на вулиці Карла Юхана, недалеко від університету, Королівського палацу і Парламенту

Історична довідка:

Відкритий у столиці в 1899 році, театр був спроектований архітектором Хенріком Буллом. У 1983 році його визнали об'єктом культурної спадщини. Під час німецької окупації Норвегії театр використовувався в якості казарми для розміщення солдат Гітлера. 9 жовтня 1980 року в будівлі театру сталася пожежа, яка знищила сцену і сценічне обладнання. Зал театру залишився практично непошкодженим, оскільки пожежну завісу вдалося вчасно опустити.

Згідно подальших розслідувань, причиною пожежі була вибухнула лампа софіта.

Опис об'єкта: Театр було засновано як приватна ініціатива та існував спочатку виключно на приватні кошти. На його сцені виставляли видатні твори як зарубіжних, так і національних драма-

тургів. Під час окупації влада змусила поставити кілька вистав німецьких авторів, а також опер Вагнера і оперет німецькою мовою.

Збереженість об'єкту: Частково збережений

Можливість і безпека огляду: Об'єкт повністю доступний і безпечний для огляду

В яких екскурсіях може бути використаний: пізнавальних, тематичних.

Паспорт об'єкта №9

Назва об'єкта: Ратуша

Місцезнаходження: Місце Фритьофа
Нансена

Історична довідка: Ідея створення нової будівлі ратуші в Осло, як монументального пам'ятника норвезької незалежності з'явилася незабаром після розірвання цієї країною унії зі Швецією в 1905 році. Перший камінь у фундамент майбутньої будівлі був закладений восени 1931 року народження, і поступово, відповідно до цього амбіційного плану

розвитку міста, на місці розчищених не-трів виріс новий міський центр, головним акцентом в якому були майорючі над усіма будівлями вежі міської ратуші.

Опис об'єкта: Внутрішній дизайн ратуші витриманий в традиціях норвезької національної культури і відображає ви-

датні події історії країни, в тому числі і події Другої світової війни. У ратуші є галерея урочистостей (декорована Акселем Револьд), банкетний зал (роботи Юхана Вільгельма Мідельфарта) і «кімната Мунка» з картиною Едварда Мунка «Життя». 10 грудня кожного року, в річницю смерті Альфреда Нобеля, в будівлі Ратуші Осло відбувається урочиста церемонія вручення Нобелівської премії миру.

Збереженість об'єкту: Повністю збережений

Можливість і безпека огляду: Об'єкт повністю доступний і безпечний для огляду

В яких екскурсіях може бути використаний: пізнавальних, тематичних.

Паспорт об'єкта №10

Назва об'єкта: Нобелівський центр миру

Місцезнаходження: Брюн'юльф
Бюлз сквер 1

Історична довідка: Нобелівський центр світу був відкритий в 2005

році до сторіччя незалежності країни. На церемонії відкриття був присутній король Норвегії Харольд. Центр розташований в будівлі колишнього вокзалу, побудованому в 1872 році. Він представляє роботи лауреатів Нобелівської премії. Тут проходять різні семінари, лекції та конференції, на яких розповідається про внесок вчених і громадських діячів, які отримали премію Нобеля, в розвиток світової науки і політики. Також в нобелівському центрі світу влаштовуються виставки сучасних технологій.

Опис об'єкта: Гарний особняк з видом на гавань і недалеко від Міської Ради. Центр складається з музею, експозиція якого розповідає історію Нобелівської премії миру; виставкового залу, присвяченого темі «Боротьба за мир», і клубу, в якому проходять різні заходи, що стосуються проблем війни, миру і розв'язання конфліктів. У центрі є унікальна можливість прослухати уривки зі знаменитої промови «У мене є мрія» Мартіна Лютера Кінга-молодшого, або прочитати про те, чому Барак Обама був удостоєний премії миру. Додатково до цього в центрі зібрана максимально повна і ексклюзивна інформація про самого Альфреда Нобеля.

Збереженість об'єкту: Повністю збережений

Можливість і безпека огляду: Об'єкт повністю доступний і безпечний для огляду

В яких екскурсіях може бути використаний: пізнавальних

Індивідуальний текст екскурсовода

Доброго дня, мене звати Андрій і сьогодні я буду вашим екскурсоводом. Радий бачити вас у чудовому місті Осло! Наш маршрут сьогодні пролягатиме від початку створення міста і до сьогоднішнього дня. Об'єкти які ви побачите є унікальними, кожне з яких має глибоку й багату історію. Тут є унікальні вулички та музеї, які неодмінно захоплять та вразять вас своєю красою.

Отже, розпочнемо ми із однієї з найстаріших та найвідоміших будівель нашого міста – фортеці Акерсхус.

1. Фортеця Акерсхус

Фортеця Акерсхус - : старовинна фортифікаційна споруда, що побудована в стилі середньовічної архітектури. Перша письмова згадка про споруду — це лист 1300 року, який король адресував церковникам Осло. Він розташований так, що фактично контролює весь фьорд Осло і підходить до міста з узбережжя. Вигідне, як тепер кажуть, геостратегічне положення дозволило захисникам міста з року в рік, із століття в століття витримувати численні облоги, які траплялись у війнах з сусідами. Говорили, що той, хто володіє фортецею, має в розпорядженні всю Норвегію! Протягом усього періоду свого існування фортеця відбувала багато атак, але жодного разу не піддавалася штурму чи не вкоренялася в результаті облоги. Перший штурм на Акерсхус відбувся в 1308 році під командуванням Еріка Магнуссона, який пізніше став фактичним лідером Швеції. Однак облога була відсунута завдяки перемозі норвезьких воїнів у битві при Осло. Фортеця також постраждала від пожежі у 1527 році, яка виникла внаслідок удару блискавки під час грози. Вона є однією з перших споруд, побудованих з каменю [25]. Традиційно в Норвегії все зводили тільки з дерева. Навіть сьогодні скандинави воліють цей будівельний матеріал. Однак стародавні дерев'яні будинки неодноразово згорали, тому було прийнято рішення будувати цитадель з каменю.

У XVI столітті комендант Педеро Літле розпочав широкомасштабну реконструкцію замку, відновивши південне та північне крила, а також оновили вежі Кнута та Дівочу. Його наступник, данець Крістен Мунк, також вніс

зміни в архітектурний вигляд замку, додаючи замкову каплицю та вежу Мунка, а також обладнавши бійницями та гарматами частину фортечної стіни. Кардинальні зміни в замку Акерсхус сталися у 1590-х роках за короля Крістіана IV, оскільки розвиток військової техніки вимагав цього. Фламандський архітектор Ганс ван Стенвінкель був залучений до цього процесу, перетворивши замок з середньовічної цитаделі в ренесансну споруду. У цей період також всього місто, що було ближче до фортеці, було перенесено і перейменовано у Крістіанію. Нині цей район, що межує з півночі з замком, відомий як Квадратуре. А зараз ми пройдемо в середину і ви зможете оцінити всю красу і велич інтер'єру цієї фортеці.

У кінці XIX століття Акерсхус майже був зруйнований, але місцеві мешканці вдало встояли за збереження цього історичного пам'ятника. Протягом численних десятиліть його відновлювали видатні архітектори. Реставраційні роботи завершилися в 1960-х роках, і тоді ж замок Акерсхус був відкритий для туристів. В даний час у фортеці розташовані штаб Збройних сил та Міністерство оборони Норвегії, а також музей норвезького Опору і музей фортеці Акерсхус [24]. Протягом п'ятирічної окупації, в замку розміщувалася гестапо, і там були страчені німцями кілька людей. Окупація закінчилася 11 травня 1945 року, коли замок був переданий німцями в норвезькі руки. Це зловісне місце з яким пов'язано чимало легенд і міфів, зокрема з такими випадками: після війни, на території фортеці були страчені 8 норвежців за співпрацю з нацистами. 24 жовтня 1945 року тут був страчений за зраду батьківщині Відкун Квислинг, а в 1989 році Папа Римський Іоанн Павло II відслужив на площі фортеці Акерсхус месу - це був перший в історії випадок, коли глава Римської католицької церкви відвідав Норвегію. А зараз ми з вами направляємось до кафедрального собору.

2. Вулиця Карла Йохана

Вулиця Карла Йохана - Вулиця Карла Юхана в Осло сама по собі є пам'яткою і є місцем розташування найвідоміших визначних пам'яток Норве-

гії Осло і в цілому. З травня по жовтень вулиця Карла Юхана перетворюється на сцену для показу вистав вуличними артистами, жонглерами, музикантами та іншими виконавцями. Вулиця перетинає весь центр Осло; територія міста на захід від палацу вважається Західним Осло, на схід від центрального вокзалу - Східним. Довжина перевищує 1 км. Уздовж Карла-Йохана розташовані основні міські визначні пам'ятки, включаючи кафедральний собор Осло, будівля Норвезького парламенту, Норвезький національний театр і палацовий парк.

За межами Норвегії вулицю прославив Едвард Мунк, неодноразово зображав вуличні сценки протягом свого життя. Своє нинішнє ім'я вона придбала в 1852 році, після смерті короля Карла XIV Юхана (послідувала в 1844 році); його кінна статуя красується перед королівським палацом. Ось можете поглянути на фотографію, як вона виглядала колись. Вулиця Карла Юхана в Осло складається з двох частин, кожна з них має власну історію. Вона не була побудована у вигляді безперервної вулиці, а поділялася на частини з власними назвами, їх об'єднали близько 1840 року і присвоїли назву Slotsvejen. У 1852 році після смерті короля Карла Йохана вулицю Slotsvejen перейменували на його честь [7]. Після закінчення будівництва будівлі Парламенту в Осло, у 1860 році дві окремі вулиці були об'єднані під загальну назву Карла Юхана. Зараз піднявшись вгору по вулиці ви побачите кафедральний собор.

3. Кафедральний собор

Кафедральний собор- старовинний собор епохи бароко. Є третім за рахунком, побудованим в Осло, був освячений в листопаді 1697 року. Кафедральний собор єпархії Осло лютеранської Церкви Норвегії. Він використовується норвезькою королівською сім'єю та урядом країни для різних офіційних і урочистих заходів. Поглянувши на фотографію, ви можете побачити, що собор майже не змінився.

Історія кафедрального собору Осло схожа на життєпис фенікса, здатного повстати з попелу. Цьому храму судилося двічі загинути у вогні, перш

ніж він перетворився в одну з найкрасивіших церков норвезької столиці. Перший собор, споруджений на початку 1100-х років, розташовувався на Ринковій площі Старого міста. Він близько 500 років був найбільш значущою культовою спорудою столиці, але пожежа 1624 року залишила від величної будівлі лише руїни і кілька фрагментів декору, один з яких - барельєф «Диявол з Осло» - був використаний при будівництві сучасного кафедрального собору. Собор реконструювався у 1848-1850 (за проектом архітектора Алексіса де Шатонефа), а також у 1950. У серпні 2006 року він знову був закритий на реконструкцію, в квітні 2010 року був відкритий. Кафедральний собор Осло відомий своїми вітражами і органом зараз ми матимемо можливість оглянути його. Перший орган був встановлений тут у 1711, нинішній встановлений у 1997.

Кафедральний собор в Осло був предметом великих змін і реставраційних робіт кілька разів. У відповідності з естетичними імпульсами сучасності, його перебудували у неоготичному стилі у 1850-х роках під керівництвом архітектора Алексіса де Шатонеф. Роботи включали в себе будівництво цієї вежі з бронзовим шпилем, який видно здалеку по сей день. По червоній голландській цеглі можна визначити, в якому місці почалися розширювальні роботи. Над південним входом помітна королівська монограма разом з девізом короля: IER - Justitia Et Prudentia, - справедливість і мужність [3]. Монограму короля також видно, над входом в ризницю з північного боку церкви. Зі сходу на захід проходить церковний неф. Основним будівельним матеріалом тут була голландська цегла, а дизайн стін був виконаний у традиційних манерах церковного будівництва даного регіону. Дивно, але жінки проводили основну частину будівельних робіт. Собор пофарбований у звичні блакитні і жовті тони. Церква зберігала свій інтер'єр в стилі бароко на протязі 18-го століття, але після її стиль став відповідати готичному. До 900-річчя Осло в 1950 році, тут почались великі реставраційні роботи під керівництвом архітектора Арнстейн Арнеберга. Первісний вигляд будівлі був відновлений, наскільки це було можливим. Повернули оригінальний інтер'єр в стилі бароко

шифту старої кафедри, вівтаря і місцем для хрещення. Розробили мармурову і цегляну кладку підлоги, все інше відремонтували. Художник, Хьюго Луї Мор трудився над величезними стельовими картинами в період з 1936 по 1950 рік. Каплиця на східній стороні церкви була розроблена Арнебергом. Її будівництво завершилося в 1950 році. Оновлена церква стала гордо називатися Собором. А зараз ми з вами направляємось до ринку Basarhallene.

4. Ринок Basarhallene

Ринок Basarhallene - це старовинний критий базар, куди в Осло краще відправитися за покупками. Він знаходиться на правій стороні вулиці Карл-Юхансен-Гаті, недалеко від Кафедрального собору. Ринок був побудований в 1841-1858 роках за проектом архітектора Гроші. Він являє собою неороманську галерею з червоної цегли. Колись тут торгували фруктами, овочами, м'ясом і самогоном. Зараз це місце, де можна відвідати кращі антикварні салони, ремісничі лавки і численні підприємства харчування, в тому числі кафе Cathedral і ресторан Baltazar, де влітку на відкритій терасі можна сховатися від тісноти привокзальних кварталів. Наступним об'єктом є Будівля Стортингу.

5. Будівля Стортингу

Зараз ми знаходимось на Eidsvoll's Plass яка є одним з найпопулярніших місць в Норвезькому місті Осло монументальних архітектурних споруд та численних природних скарбів. Раніше це місце було заболочене, нічим не примітною місцевістю, яка свою теперішню красу стала набувати у рік 1881, разом з будівництвом будівлі парламенту.

Будівля Стортингу - резиденція парламенту Норвегії. Зведена за проектом шведського архітектора Еміля Віктора Лангле у 1860 — 1866 роках. Виконана у неороманському стилі з поєднанням архітектурних традицій Італії, Франції та скандинавських країн. Зараз хочу звернути вашу увагу на те, якою планувалось зробити будівлю і як вона виглядає зараз. Пізніше, у 1959

році, норвезький архітектор Нільс Холтер спроектував і добудував частину, яка була композиційно з'єднана з основною будівлею в стилі функціоналізму. Поєднання архітектурного стилю Лангле (неороманський) та Холтера (функціоналізм) в дизайні створює еклектичний характер будівлі. У березні 2016 року відзначалося 150-річчя функціонування будівлі стортингу [28]. Як публічна будівля і культурна пам'ятка, будівля стортингу відкрита для відвідувачів, включаючи екскурсійні групи, протягом усього року за фіксованими годинами. Для глядачів на засіданнях стортингу на балконі сесійної зали передбачені спеціальні місця. Створення постійного парламенту Норвезького Королівства було заплановане Конституцією 1814 року, але законодавчий орган засідав спочатку в Христіанії. Починаючи з 1854 року, депутати використовували велику залу Королівського університету Фредеріка. Однак у 1836 році розпочалася підготовка до будівництва власної будівлі, і конкурс на проект відбувся у 1856 році. Хоча перемогли архітектори Генріх Ернст Ширмер та Вільгельм фон Ганно, пропозицію відхилили через схожість будівлі з церквою. Замість цього було обрано новий проект шведського архітектора Еміля Віктора Лангле, і будівництво розпочалося у 1860 році, завершившись 1866 року, коли Парламент переїхав до нової будівлі.

Спочатку розміри будівлі перевищували потреби законодавчого органу, тому тут розташували Управління Генерального аудитора Норвегії, Національну архівну службу, а також органи картографії та кадастру [15]. З подальшим розширенням парламенту ці установи було переміщено. Отож прямою далі і наступним нашим об'єктом буде університет Осло.

6. Університет Осло

Це стародавній, найбільший і найпрестижніший університет в Норвегії, розташований у столиці країни, Осло. Університет був заснований у 1811 році як Королівський університет Фредеріка. Його створення було вдосконалено, використовуючи досвід щойно відкритого Берлінського університету, і він отримав назву на честь Короля Данії та Норвегії, Фредеріка, у 1939 році.

Університет об'єднує такі факультети, як (лютеранське) богослов'я, право, медицина, гуманітарні науки, математика і природничі науки, стоматологія, суспільні науки та освіта. Факультет права, який ви бачите зараз, розташований на головній вулиці Осло поруч з багатьма значущими місцями, тоді як інші факультети розташовані на території сучасного студентського містечка, відомого як Бліндерн, збудованого у 1930-х роках. Факультет медицини розташований в кількох університетських лікарнях в районі Осло [13].

На даний момент університет має близько 27 000 студентів і займається приблизно 6 100 працівників. Він є визнаним одним із провідних університетів у Скандинавії. У 2007 році університет Осло отримав визнання як найкращий університет в Норвегії за Академічним рейтингом університетів світу, посівши 19-е місце в Європі та 69-е місце у світі. Також у 2005 році його факультет гуманітарних наук був визнаний кращим в Скандинавії за версією британського журналу Times Higher Education, зайнявши 5-е місце в Європі і 16-е місце у світі. У 2008 році університет Осло зайняв 177-е місце в списку найкращих університетів світу за версією Times, а його факультет суспільних наук посів 104-е місце.

До заснування університету у 1811 єдиним університетом на теренах Дансько-норвезької унії був університет Копенгагена. Після розпаду цього союзу у 1814 тісні академічні зв'язки тим не менш підтримувалися. Університет Осло був єдиним університетом у Норвегії до 1946, тому був тоді відомий як просто «Університет». Університет Осло є домом п'яти нобелівських лауреатів, до того ж одна з Нобелівських премій (Нобелівська премія миру) присуджується в самому Осло, неподалік від факультету права, але про це згодом, а далі ми переходимо до Королівського палацу.

7. Королівський палац

Королівський палац в Осло - улюблене місце туристів, які приїжджають в це приголомшливе місто. Він вважається однією з найвідоміших визначних пам'яток Норвегії та діючою резиденцією короля Гарольда V і коро-

леви Соні. Тут постійно проводяться прийоми і зустрічі. Будівля Королівського палацу почала будуватися в 1825 році, після того, як Норвегія відокремилася від Данії і здобула незалежність. Спочатку проект замислювався для шведського короля Карла XIV Юхана, але король не встиг поселитися у палаці, адже той будувався майже чверть століття і був готовий тільки через 5 років після смерті Карла. Протягом декількох десятиліть Королівський палац був порожній, і тільки в 1905 році в ньому влаштувався принц Данії Карл, який став королем Хоконом VII. В архітектурі будівлі помітно явний вплив епохи класицизму: воно виглядає строго і вишукано. Як ви можете бачити будова виконана в бежево-золотавих тонах, але без зайвої пишності і пафосу. Королівський палац розташувався на пагорбі Bellevue, на головному проспекті міста Осло. Будівля дуже органічно вписується в навколишній ландшафт. Габарити будівлі не такі великі, як у його побратимів - Королівського палацу в Стокгольмі і Дроттнингхольм: в ньому 173 кімнати, а вся площа палацового комплексу складає 17 624 квадратних метрів [25]. А зараз ви маєте змогу побачити цікаве видовище: зміну варти. Щороку, 17 травня, перед палацом святкується День Конституції. Колони норвежців несуть державний прапор під бронзовою статуєю короля Карла XIV Юхана, а королівська сім'я вітає всіх присутніх. Далі ми відвідаємо Норвезький національний театр.

8. Норвезький національний театр

Норвезький національний театр - драматичний театр, що розташований у столиці Норвегії, Осло, був відкритий у 1899 році в спеціально побудованому для нього будинку на вулиці Карла-Юхана. Проект цієї будівлі належить архітектору Хенріку Буллу. У 1983 році театр визнали об'єктом культурної спадщини.

У день відкриття, 1 вересня, виставляли комедію Людвіга Хольберга, на наступний день виставили драму Генріка Ібсена "Ворог народу", а на третій день відбулася постановка драми Б'єрнсона "Сігурд Хрестоносець". Про-

тягом цих трьох вечорів у театрі були присутні Бйорнсон та Ібсен, а вперший день відкриття також відвідав король Швеції і Норвегії, Оскар II.

Театр був створений за приватною ініціативою і спочатку функціонував виключно за рахунок приватних коштів. Вже в 1906 році, всього через рік після того, як Норвегія виборола незалежність від Швеції, театр стикнувся з економічною кризою. На його сцені виставляли видатні твори як зарубіжних, так і національних драматургів, серед яких були «Варавва» Нурдаля Гріга (1927), «Наша честь, наше могутність» Нурдаля Гріга (1935), «Професор Мамлок» Вольфа (1935), «Кат» Лагерквіста (1935), «Перемога у п'їтмі» Лагерквіста (1939), «Мати» Чапека (1940), «Господь і його слуги» Х'елланна (1955) [17].

9 квітня 1940 року Норвегія була піддана окупації нацистською Німеччиною. Протягом цього періоду театр використовувався в якості казарми для гітлерівських солдатів. Пізніше окупаційна влада змусила театр ставити кілька вистав німецьких авторів, а також опер Вагнера і опереток німецькою мовою. У травні 1941 року 6 працівників театру стали об'єктом підозрілих для гестапо і негайно були виключені з театрального колективу. 24 травня заарештовано ще 13 осіб, і їх випустили лише після двох тижнів.

9 жовтня 1980 року в театральній будівлі виникла пожежа, що призвела до знищення сцени та сценічного обладнання. Зал театру залишився майже непошкодженим, оскільки вчасно вдалося опустити пожежну завісу. Виявлено, що причиною виникнення пожежі було вибух лампи софіта. Після цього події переходимо до розгляду міської ратуші.

9. Ратуша

Ратуша Осло - монументальна споруда засідань міської ради норвезької столиці, Осло . Основне призначення міської ратуші - політичне і адміністративне управління столицею країни.

У 1986 році Осло став першим муніципалітетом Норвегії, який ввів парламентську систему з призначенням міського уряду. Мер обирається окремо

Міським парламентом і виконує цю посаду протягом всього виборчого циклу, який становить чотири роки. Міський парламент складається з 59 членів - вони збираються на свої засідання приблизно 15 раз на рік.

Починаючи з 1990 року в ратуші кожен рік 10 грудня проходить церемонія вручення Нобелівської премії миру. Ідея створення нової будівлі ратуші в Осло, як монументального пам'ятника норвезької незалежності з'явилася незабаром після розірвання цієї країною унії зі Швецією в 1905 році. У 1915 році мер Христианії (з 01.01.1925 перейменована в Осло), запропонував план, за яким одночасно з будівництвом нової будівлі ратуші повинна була бути здійснена розчищення району Піпервіка, старих нетрів недалеко від гавані і відкривати чудовий вид на Осло-фьорд. У 1918 був оголошений конкурс на кращий архітектурний проект. Переможцем в ньому стали Арнстейна Арнеберга і Маркуса Поульссона. Однак наступивши внаслідок Першої світової війни фінансово-економічні проблеми завадили відразу приступити до наміченого будівництва. Доопрацьований ними остаточний проект (восьмий за рахунком), який був завершений в 1930 році, поєднав у собі різні художні і архітектурні напрямки того часу. Поєднання національного романтизму, функціоналізму і класицизму надає будівлі воістину унікальний характер.

Перший камінь у фундамент майбутньої будівлі був закладений восени 1931 року народження, і поступово, відповідно до цього амбіційного плану розвитку міста, на місці розчищених нетрів виріс новий міський центр, головним акцентом в якому були піднімає над усіма будівлями вежі міської ратуші. Однак Друга світова війна відстрочила завершення будівництва, і офіційно нове будівля була відкрита тільки 15 травня 1950 року. Ратуша Осло складається з великого центрального будівлі, в якому проводить свої засідання міська рада і де розташовані приміщення для проведення урочистих церемоній, а також з 2-х веж, в яких працюють близько 450 співробітників міського управління. Східна башта заввишки в 66, західна - в 63 метра. Площа земельної ділянки, на якій знаходиться ратуша, становить 4.560 м², загальна корисна площа будівлі - 38.000 м². Центральний зал засідань має площу 1.500

м² і висотою в 20,8 м. У 2000 році була добудована група з 49 бронзових дзвонів, вагою від 4.000 до 14 кілограмів кожен. Внутрішній дизайн ратуші витриманий в традиціях норвезької національної культури і відображає видатні події історії країни, в тому числі і події Другої світової війни. На стінах будівлі відображені також досягнення економіки країни (фреска *Торгівля і ремесла* Карла Хекберга) і робітничого руху. Ратуша Осло є одним з найвідоміших символів норвезької столиці і видатною пам'яткою архітектури першої половини ХХ століття [10]. І останнім об'єктом нашої сьогоднішньої екскурсії є Нобелівський центр миру

10. Нобелівський центр миру

Як, не сумніваюсь, вам добре відомо, що Нобелівські премії по областям науки вручаються в Стокгольмі, а Нобелівська премія Миру - єдина в Осло. Зрозуміло, що норвежці з їх пристрасстю до музеїв просто не могли не задокументувати цю знаменну подію - і так в Осло з'явився Нобелівський центр Миру, в якому можна дізнатися все-все про історію присудження премій і зазирнути за лаштунки церемонії. Згідно із заповітом винахідника динаміту і мільярдера Альфреда Нобеля, весь дохід від його інвестицій повинен йти на фінансове забезпечення премій його імені, щорічно присуджуються тим, хто домогся видатних результатів для розвитку людства в наступних областях: фізика, хімія, медицина, література, економіка - і внесок в справу захисту миру. Чому Нобель обрав Норвегію як країни-господарки церемонії вручення премії Миру, до цих пір неясно, але факт залишається фактом: щороку з 1901 року почесний комітет з п'яťох норвежців, які призначаються Парламентом країни на шестирічний термін, спочатку визначається зі списком претендентів на здобуття Премії світу (їх близько двохсот), щоб в результаті залишити лише п'яťох найбільш видатних кандидатів і в кінцевому підсумку вибрати єдиного найдостойнішого, який і отримає Нобелівську премію 10 грудень в Парадному залі Ратуші Осло. У музеї можна послухати оригінальну промову Мартіна Лютера Кінга «У мене є мрія» або заглибитися

в аргументи прихильників і противників присудження Нобелівської премії Миру Бараку Обамі. Експозиція Нобелівського центру Миру може похвалитися останніми досягненнями науково-технічного прогресу [14]. У залі «Поле Нобеля» всюди встановлені тактильні екрани - погойдуються на витончених сталевих опорах «Айпади», по одному на кожного лауреата. Доторкнувшись до екрану, можна прочитати історію його досягнень в справі збереження миру на Землі і дізнатися більше про присудження премії. «Стінгазети» представляють собою тактильні плазми висотою в людський зріст. Представлена інформація тут більш обширна: біографії нобелівських лауреатів, історія Премій Миру, життя і діяльність Альфреда Нобеля - всього понад 2800 статей 1500 фотографій, сотні відео- та анімаційних роликів.

На цьому наша екскурсія закінчена. Всім дякую за увагу, надіюсь ви ще не раз відвідаєте це чудове місто. Також у вільний час ви можете відвідати не менш цікаві об'єкти які не увійшли в нашу екскурсію, зокрема - Музей кораблів вікінгів, Оскархол, Оперний театр Осло.

Висновки до третього розділу:

Піший туризм та трекінг в Норвегії надають унікальну можливість дослідження вражаючої природи цієї країни. Від величезних гір і фіордів до полярних льодовиків та арктичних пейзажів на північному узбережжі, кожен турист може знайти маршрут, який відповідає його уподобанням та фізичній підготовці. Поєднання екологічного туризму, підтримки природних резерватів та активного взаємодії з унікальними екосистемами робить цю подорож не лише фізично виснажливою, але й особливо задовільною для природолобів та шукачів пригод.

Осло вражає не лише своєю історією, але й відмінною архітектурною естетикою, яка інтегрує сучасні тенденції у старовинні пейзажі. Під час екскурсійного туру по Осло, туристи отримують можливість відчути пульс сучасного життя, оглядаючи архітектурні шедеври, які розкривають витонченість, стиль та винятковий характер міста.

РОЗДІЛ 4. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В НОРВЕГІЇ

4.1. Перспективи розвитку туризму в Норвегії

Норвегія, з своєю вражаючою природою, культурною спадщиною та інноваційним підходом до туризму, має величезний потенціал для подальшого розвитку цієї галузі. Сталість та екологічна усталеність визначаються збереженням природної краси та біорізноманіття, а впровадження екологічних стандартів у туристичних підприємствах грає величезну роль у цьому процесі. Норвегія має зберегти свою природну красу та біорізноманіття, вдосконаливши та впроваджуючи екологічні стандарти для туристичних підприємств. Інфраструктурний розвиток, такий як покращення транспортних зв'язків та готельної бази, підвищить комфорт та доступність для відвідувачів. Акцент на культурний туризм, з підтримкою фестивалів та музеїв, сприятиме залученню туристів для вивчення історії та традицій. Широкомасштабні рекламні кампанії, що просувають унікальність та різноманіття Норвегії, привертатимуть нові ринки та аудиторії. Використання цифрових технологій, таких як віртуальна реальність, покращить туристичний досвід та привертатиме технологічно орієнтовану аудиторію. Підтримка місцевих підприємців та ініціатив сприятиме розвитку туризму в унікальних регіонах. Розробка гнучких та індивідуальних туристичних пакетів дозволить привертати різні категорії відвідувачів. врахуванням цих аспектів, Норвегія може ефективно використовувати свій туристичний потенціал, надаючи сталість та високий стандарт обслуговування.

Але на рівні держави в Норвегії систематично вживаються заходи для сприяння розвитку туристичної галузі:

- Розроблено програми з метою підвищення прибутковості туристичних підприємств, збільшення та закріплення туристичних потоків.
- Планується фінансування нових туристичних центрів та установ за рахунок державних коштів.

- Здійснюється підтримка та подальше поліпшення існуючої інфраструктури країни.

Зацікавленість держави в питаннях збереження природного середовища, яке відіграє велике значення для країни, має важливий вплив на подальше планування туристичної діяльності владою. Багато організацій країни, таких як Норвезький Фонд сталого виробництва та споживання, Міністерство навколишнього середовища, Норвезька асоціація гостинності, Міністерство торгівлі і промисловості, та інші, залучаються до розробки та виконання програм розвитку туризму в Норвегії [27]. Крім цього, кожного року у країні на основі детального аналізу наявних туристичних даних затверджується окремий план розвитку даної галузі, враховуються недоліки існуючої системи та розробляються пропозиції для підвищення ефективності її функціонування.

Норвегія має унікальні природні та культурні ресурси, які можуть бути використані для розвитку різноманітних видів туризму. Незважаючи на певну віддаленість і високу цінову політику, яка може бути високою для звичайного туриста, країна користується значною популярністю і постійно входить до числа лідерів серед країн Європи за показниками туристичних потоків.

4.2. Проблеми розвитку туризму в Норвегії

Проблеми розвитку туризму в Норвегії охоплюють кілька аспектів. Збільшення туристичного потоку може негативно позначитися на природних резерватах та екосистемах, викликаючи знос і забруднення. Керування потоками туристів, боротьба з сезонністю та впливом на місцеве населення є важливими викликами. Економічна залежність від туризму та висока вартість послуг можуть стати проблемами, а неоднаковий розподіл користі може викликати регіональні розходження. Конкуренція за ресурси та соціокультурний вплив також потребують уваги для забезпечення сталого та збалансованого розвитку туризму в країні.

Чинники, які негативно впливають на розвиток туристичної галузі в Норвегії, включають:

- Низький рівень міжнародної інформованості щодо різних видів турів, послуг та особливостей країни;
- Високі витрати на компоненти туру, такі як перельот, проживання і харчування, що можуть бути високими для середнього туриста;
- Недостатня унікальність туристичного продукту, яка перешкоджає конкуренції на світовому ринку;
- Обмежена увага до розвитку інших, додаткових видів туризму;
- Недостатня теоретична обґрунтованість стратегії розвитку туризму на рівні держави.

З урахуванням цих проблем та вжиттям заходів для їх вирішення, Норвегія може спрямовувати свій туристичний розвиток на більш сталі та збалансовані засади.

Висновки до четвертого розділу:

В контексті перспектив розвитку туризму в Норвегії можна зазначити, що країна має унікальні переваги, які можуть використовуватися для залучення різноманітних туристів. Неймовірна природа, розташування фьордів, історико-культурна спадщина та високий ступінь екологічної усвідомленості стають сильними магнітами для подорожуючих. При цьому, розвиток інфраструктури, включаючи транспорт та готельну базу, може полегшити доступ та комфорт перебування в країні.

Однак важливо враховувати проблеми, що можуть виникнути внаслідок інтенсивного туризму. Збереження природного середовища та підтримка екологічної стійкості мають вирішальне значення для запобігання негативного впливу на унікальні екосистеми та природні резервати.

Також, для подолання проблем сезонності та перевантаження деяких областей, важливо розвивати альтернативні туристичні маршрути та привертати увагу до менш відомих, але не менш привабливих регіонів.

Щодо економічного аспекту, державі необхідно працювати над збалансованістю розподілу економічної вигоди від туризму між різними регіонами

та суспільством в цілому. Це може здійснюватися через підтримку місцевих ініціатив та розвиток партнерських програм.

В цілому, врахування як перспектив, так і проблем розвитку туризму в Норвегії дозволяє створити більш стратегічний та ефективний план для забезпечення сталого та вигідного туристичного розвитку у цій країні.

ВИСНОВКИ

Отже, після дослідження розвитку туризму в Норвегії та її ресурсів, можна визначити, що основною перевагою країни в туристичній галузі є її природа, яка є унікальною, з фіордами в ролі головної визначної пам'ятки. Природні ресурси Норвегії становлять основне джерело туристичного потенціалу. Завдяки унікальній природі в Норвегії присутні майже всі види туризму, включаючи пізнавальний, гірськолижний, а також різноманітні форми активного відпочинку і екстремальний туризм. Високий рівень економічного розвитку в країні сприяє розвитку туристичної інфраструктури. Уряд активно впроваджує різні програми розвитку туризму, враховуючи пріоритетні напрямки та географічні особливості, що вказує на те, що в недалекому майбутньому туристичний експорт (розвиток в'їзного туризму) буде більш конкурентоспроможним на світовому ринку.

Норвегія, знаходячись на чолі списку туристичних призначень у Європі, приваблює подорожуючих своєю вражаючою природою, історичною спадщиною та високим рівнем екологічної свідомості. Враховуючи теми, висвітлені в аналізі, можна виділити кілька ключових аспектів.

Природні та культурні ресурси: Норвегія славиться своєю унікальною природою, яка включає в себе захоплюючі фьорди, мальовничі гори, просторі природні парки та узбережжя. Це створює ідеальні умови для активного відпочинку, такого як трекінг, лижі, альпінізм, а також для екологічного туризму та спостережень за дикою природою. Культурна спадщина, включаючи старовинні церкви, замки та народні фестивалі, додається до туристичного досвіду, надаючи можливість зануритися в історію та традиції країни.

Туристичні людські ресурси: Розвинена готельна база та високий ступінь обслуговування підкреслюють гостинність Норвегії. Професіоналізм та гостинність персоналу в готелях, ресторанах і туристичних агентствах роблять подорожі комфортними та незабутніми. Відзначаються високою якістю обслуговування та дбайливим ставленням до потреб та побажань туристів.

Туристичний потенціал: Збалансований підхід до розвитку різноманітних видів туризму, включаючи екологічний, культурно-пізнавальний, адвентюрний та круїзний, робить Норвегію доступною для широкого спектру туристів.

Виклики та перспективи: Збереження природного середовища є головним завданням перед владою та туристичними організаціями. Розвиток стратегій сталого туризму та контроль за туристичними потоками стають ключовими аспектами для збереження унікальності природи та культури.

Економічний внесок: Туризм в Норвегії внесок значну економічну користь, створюючи нові робочі місця, сприяючи розвитку інфраструктури та підтримці місцевих підприємств. Це дозволяє країні ефективно використовувати свої туристичні ресурси для економічного розвитку.

Стратегічний розвиток: Норвегія активно розвиває інфраструктуру для забезпечення комфортного перебування та безпеки туристів. Запровадження інноваційних підходів, таких як цифрові технології та "зелені" ініціативи, вказують на високий рівень стратегічного планування.

Усі ці аспекти дозволяють Норвегії впевнено керувати своїм туристичним розвитком, забезпечуючи незабутні враження для відвідувачів та зберігаючи свою природну та культурну спадщину.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамов В. В., Тонкошкур М. В. Історія туризму: підруч. Харків: ХНАМГ, 2010. 294 с.
2. Асоціації індустрії гостинності Норвегії [Електронний ресурс] .- Режим доступу: <https://www.nhoreiseliv.no/tall-og-fakta/reiselivets-verdi/>
3. Безуглий В.В. Історико-культурна спадщина як важлива атракція країн Скандинавії. Науковий вісник Херсонського державного університету. Секція 3 «Географія рекреації та туризму». 2017. Вип. 6. С. 173–179.
4. Все про Норвегію [Електронний ресурс] .- Режим доступу: <https://this-is-ukraine.com/svit/863-norvehiiia/>
5. Всесвітня туристична організація [Електронний ресурс] .- Режим доступу: <http://www.unwto.org>.
6. Гейрангер-фіорд [Електронний ресурс] .- Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>
7. Дубович І. А. Країнознавчий словник-довідник. — 5-те вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 839 с.
8. Кляп М. П., Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму: навч. посіб. К.: Знання, 2011. 334 с.
9. Ковешніков В. С., Ліфіренко О. С., Стукальська Н. М. Інноваційні види туризму. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 4. С. 38-44.
10. Країни Північної Європи [Електронний ресурс] .- Режим доступу: <https://геомап.com.ua/uk-g7/843.html>.
11. Кузик С. П. Географія туризму: навч. посібник. К.: Знання, 2011. 271 с.
12. Маласька М.П., Рутинський М.Й., Білоус С.В., Мандюк Н.Л. Економіка туризму - теорія і практика: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2014. 544 с.
13. Маршрути піших походів по Норвегії [Електронний ресурс] .- Режим доступу: <https://mount-day.com/routes/norvegiya>
14. Напрями розвитку туристичного потенціалу Норвегії [Електронний ресурс] .- Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/bilogolova.htm#google

15. Немець Л.М., Кулешова Г.О., Соколенко А.В.: Туристсько-рекреаційні ресурси світу: навчально-методичний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 102 с.
16. Норвегія: Інформація про країну // Каталог «Norway». – 2012.
17. Офіційний сайт Всесвітньої Ради Подорожей та Туризму. [Електронний ресурс] .- Режим доступу: <https://wtcc.org/Research/Economic-Impact/economic-data-search-tool>.
18. Походи по Норвегії [Електронний ресурс] .- Режим доступу: <https://mount-day.com/routes/norvegiya>
19. Природні ресурси Норвегії як об'єкт туризму та рекреації [Електронний ресурс] .- Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/prygara.htm
20. Розвиток індустрії туризму в Норвегії [Електронний ресурс] .- Режим доступу: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/10703/1/.pdf>
21. Сокол Т. Г. Основи туристичної діяльності: підручник / за заг. ред. В.Ф. Орлова. К.: Грамота, 2006. 264 с.
22. Стан та перспективи розвитку екологічного туризму Норвегії [Електронний ресурс] .- Режим доступу: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/hand>
23. Стафійчук В.І. Рекреалогія: навч. посіб. К.: Альтерпрес, 2006. 264 с
24. Тури до Норвегії та інші країни [Електронний ресурс] .- Режим доступу: <https://travel.bodo.ua/on/norway/>
25. Туризм у Норвегії [Електронний ресурс] .- Режим доступу: <https://www.visitnordic.com/en/norway>
26. Українцям про Норвегію // Каталог «Norway», 2015. С. 38-43
27. Яцун Н. Особливості розвитку екологічного туризму в Королівстві Норвегія // Міжнародні відносини і туризм: сучасність та ретроспективи-ва: збірник матеріалів ХІХ Всеукр. наук.-практ. конф. Острог: Вид. Національного університету «Острозька академія», 2019. Вип.9. 108 с. С.64-66.
28. Destination Norway. National Strategy for the Tourism Industry. [Електронний ресурс] .- Режим доступу: https://www.regjeringen.no/contentassets/1ce1d6cdc bac47739b3320a66817a2dd/lenke_til_strategien-engelsk.pdf.